

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
EDUKOLOGIJOS FAKULTETAS
EDUKOLOGIJOS KATEDRA

JOVITA RUBIENĖ

Edukologijos magistrantūros studentė

SUAUGUSIŲJŲ UŽSIENIO KALBŲ MOKYMO SI MOTYVACIJA

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovė
Soc. m. dr. B. Šilėnienė

Šiauliai, 2007

Darbas originalus J. Rubienė
(*studento parašas*)

SANTRAUKA

Užsienio kalbų mokymasis – specifinis dalykas, reikalaujantis pastovaus kalbos vartojimo, nuolatinio tobulinimo, todėl būtini gebėjimai mokytis savarankiškai bei išlaikyti įgytus mokėjimus. Šiuo metu suaugusiųjų mokymasis užsienio kalbų tampa tiesiog būtinybe, norint sėkmingai išlikti ir prisitaikyti prie nuolat kintančių socialinių ekonominių sąlygų, nes dabartinė situacija lemia greitus darbo rinkos pokyčius. Todėl suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos tyrimai yra itin aktualūs.

Tyrimo **objektas** – suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacija.

Tyrimo **tikslas** – išanalizuoti teorinius ir praktinius suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos ypatumus.

Numatytam tikslui įgyvendinti keliami šie **uždaviniai**:

- išanalizuoti mokymosi motyvacijos koncepciją;
- atskleisti suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos teorinius ypatumus;
- išsiaiškinti suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvus.

Užsienio kalbų mokymąsi lemia pažintiniai, socialiniai pareigos ir perspektyvos motyvai: karjera, galimybė vartoti užsienio kalbas praktiškai, įdomumas, akiračio plėtimo svarba.

Šiame tyrime buvo patvirtintos hipotezės.

Buvo naudojamos lietuvių ir užsienio mokslininkų darbais, tyrimais.

SUMMARY

Learning foreign languages is a specific subject that requires a permanent use of the language and constant development. Therefore, abilities to study self-sufficiently and to conserve the acquired knowledge are essential. Nowadays adults' foreign language learning is becoming a necessity if willing to acclimatize in the unstable labour market. This is the reason why the surveys of adults' foreign language learning motivation are relevant.

The object of this work is motivation of adults' foreign language learning. As a consequence, the *purpose* of this work is to evaluate the theoretical and practical peculiarities of adults' foreign language learning. The tasks of this paper have supposed the relevant structure of this work: initially, the reader is primed about the concept, essence and types of motivation; after that the analysis of motives to learn foreign languages is presented; furthermore the methodology for accomplishing a questionnaire survey is formed; at last the results of accomplished surveys are analyzed.

The analysis of scientific literature let's to make a statement that learning of foreign languages is determined by cognitive, social obligation and prospect motives that include career, the ability to use language practically, interest, the importance of broadening attitude. Seeking to confirm scientific decisions, a survey was accomplished. This survey has confirmed hypothesis.

Various scientific literature, information and sociological researches in English and Lithuanian, were used for preparing this master thesis.

TURINYS

ĮVADAS	6
1. TEORINIAI SUAUGUSIŲJŲ UŽSIENIO KALBŲ MOKYMOŠI MOTYVACIJOS	
PAGRINDAI	9
1.1. Suaugusiųjų psichologinė charakteristika	9
1.2. Suaugusiųjų mokymosi samprata ir esmė	11
1.3. Suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos teorinės prielaidos	15
1.3.1. Mokymosi motyvacijos koncepcija	15
1.3.2. Mokymosi motyvacijos rūšys	18
1.3.3. Mokymosi motyvacijos veiksniai	21
1.3.4. Suaugusiųjų mokymosi motyvacijos ypatumai	23
1.3.5. Suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvai	25
2. SUAUGUSIŲJŲ UŽSIENIO KALBŲ MOKYMOŠI MOTYVACIJOS TYRIMAS	29
2.1. Tyrimo imtis ir metodika.....	29
2.2. Studentų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos tyrimo rezultatų analizė	31
2.3. Užsienio kalbų kursų lankytojų mokymosi motyvacijos anketinio tyrimo rezultatų analizė.....	44
IŠVADOS	54
PASIŪLYMAI	55
LITERATŪRA	56
PRIEDAI	
1 priedas. Anketa studentams	
2 priedas. Anketa užsienio kalbų kursų lankytojams	
3 priedas. Studentų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos tyrimo rezultatai	
4 priedas. Užsienio kalbų kursų lankytojų tyrimo rezultatai	

IVADAS

Tyrimo aktualumas. Nuolatiniai visuomenės gyvenimo pokyčiai, kuriuos diktuoja globalizacijos iššūkiai, apima visas žmogaus veiklos sritis, tarp jų ir mokymą(si). Pokyčiai aukštojo mokslo sistemoje ypač akcentuoja aukštus akademinius standartus, skatina studentus būti atsakingais už savo išsilavinimą, profesinį pasirengimą. Šiuo pasirengimo etapu neabejotinai išauga užsienio kalbų mokėjimo svarba, kaip būtina sąlyga ne tik adaptuotis profesinėje veikloje, bet ir integruotis į Europos bei pasaulio šalių bendriją. Suprantama, kad studentų užsienio kalbų mokymosi sėkmę lemia ne tik ugdymo(si) technologijos bei edukacinė aplinka, bet ir jų pačių pastangos, kurias daugiausia lemia motyvacija mokytis.

Užsienio kalbų mokymasis – specifinis dalykas, reikalaujantis pastovaus kalbos vartojimo, nuolatinio tobulinimo, todėl būtini gebėjimai mokytis savarankiškai bei išlaikyti įgytus mokėjimus. Šiuo metu suaugusiųjų mokymasis užsienio kalbų tampa tiesiog būtinybe, norint sėkmingai išlikti ir prisitaikyti prie nuolat kintančių socialinių ekonominių sąlygų, nes dabartinė situacija lemia greitus darbo rinkos pokyčius. Todėl suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos tyrimai yra itin aktualūs.

Tyrimo naujumas. Suaugusiųjų mokymosi patirtis kaip diskusijų objektas pradėjo ryškėti tik 1929 m. JAV pradėto leisti žurnalo „Journal of Adult Education“ straipsniuose. Septintajame dešimtmetyje pasirodė pirmieji moksliniais tyrimais pagrįsti teoriniai darbai, kuriuose buvo apibendrinta suaugusiųjų mokymosi procesų analizės patirtis. Tuo metu suaugusiųjų mokymasis sudomino ir kitus mokslininkus (psichologus, antropologus, gerontologus, sociologus), ir jie savo darbais praturtino šį suaugusiųjų švietimą kaip tyrimo objektą. Tačiau suaugusiųjų motyvacija mokytis užsienio kalbų, kaip mokslo tyrimo objektas, pradėtas analizuoti tik XXa. pabaigoje, todėl galima teigti, jog darbo analizės objektas naujas tiek fundamentaliu, tiek taikomuoju požiūriu.

Temos iširtumo laipsnis. Suaugusiųjų mokymosi problemos užsienyje pradėtos nagrinėti gana seniai (Atkinson, Feather, 1966; Knowles, 1980, 1993). Remiantis užsienio patirtimi jos sprendžiamos ir Lietuvoje: analizuoti suaugusiųjų mokymosi ypatumai (Dienys, 2000; Juozaitis, 2000; Ruzgienė, 2005), jų mokymosi motyvacija (Beresnevičienė, 1995; Dovydaitienė, Zapolskienė, 2006; Laurinavičiūtė, 2004; Laurinavičiūtė, 2000; Račiulaitytė, 2003), tirtos užsienio kalbos mokymo teorijos ir metodai (Januškevičius, Stasiulevičiūtė ir Narbutas, 1993; Kondraškienė, 1999; Servaitė, 1999). Buvo tirtas besimokančiojo savarankiškumo ir autonomiškumo ugdymas (Teresevičienė, 1996;

Janulienė, Kaminskienė, 2000; Klimovienė, 1992). Tačiau pasauliniu mastu (ir Lietuvoje) suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacija analizuota labai mažai.

Problema - kas skatina suaugusius mokytis užsienio kalbų.

Tyrimo **objektas** – suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacija.

Tyrimo **hipotezės**:

- H1: suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvai kinta nepriklausomai nuo amžiaus tarpsnių.
- H2: pagrindiniai užsienio kalbų kursus lankančių suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvai yra noras greitai ir efektyviai praplėsti kalbos žodyną, lavinti bendravimo įgūdžius bei noras turėti geras darbo perspektyvas.

Tyrimo **tikslas** – išanalizuoti teorinius ir praktinius suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos ypatumus.

Numatytam tikslui įgyvendinti keliami šie **uždaviniai**:

- išanalizuoti mokymosi motyvacijos koncepciją;
- atskleisti suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos teorinius ypatumus;
- išsiaiškinti suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvus.

Metodai. Pagrindiniai šiame darbe naudoti metodai yra:

- 1) teorinė problemos analizė, pagrįsta Lietuvos bei užsienio šalių mokslininkų darbais, išvadomis ir samprotavimais;
- 2) anketinė apklausa;
- 3) kiekybinė ir kokybinė tyrimo rezultatų analizė.

Rašant darbą buvo atlikti du anketiniai tyrimai: 1) suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos tyrimas buvo atliekamas Šiaulių mieste, apklausta 100 suaugusiųjų; 2) užsienio kalbų kursus lankančių suaugusiųjų mokymosi motyvacijos tyrimas taip pat buvo atliekamas Šiaulių mieste, jame dalyvavo 250 respondentų.

Tyrimo metodologija: kokybinio ir kiekybinio užsienio kalbų mokymosi motyvacijos vertinimo derinys, orientuojantis ne tik į retrospektyvų ir rezultatų, bet ir į perspektyvų ir procesų analizę (Kampmann, 2002, Juodaitytė, 2003).

Pagrindiniai **darbo rengimo etapai** šie:

Pirmajame etape (2005 09-2006 10) - surinkta ir išanalizuota teorinė medžiaga kurioje aprašoma suaugusiųjų mokymosi motyvacija.

Antrajame etape (2006 11-2007 02) - sudaryta anketa ir atlikta anketinė apklausa, leidžianti išsiaiškinti suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvus;

Trečiajame etape (2007 03- 2007 05) - apdoroti tyrimo metu gauti duomenys, jais remiantis suformuluotos išvados bei pateikti pasiūlymai.

Darbo struktūra. Šį darbą sudaro įvadas, 2 pagrindinės dalys, sudarytos iš poskyrių (pirmoje darbo dalyje analizuojami teoriniai suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos aspektai. Antroji darbo dalis skirta tyrimo metodikos suformulavimui bei tyrimo rezultatų analizei). Darbo pabaigoje pateiktos išvados ir rekomendacijos, naudotos mokslinės literatūros sąrašas (62 šaltiniai) ir 4 priedai. Darbą iliustruoja 34 vaizdinės priemonės, iš kurių 19 lentelių ir 15 paveikslų. Darbo apimtis - 55 puslapiai (be priedų).

1. TEORINIAI SUAUGUSIŲJŲ UŽSIENIO KALBŲ MOKYMOSI MOTYVACIJOS PAGRINDAI

1.1. Suaugusiųjų psichologinė charakteristika

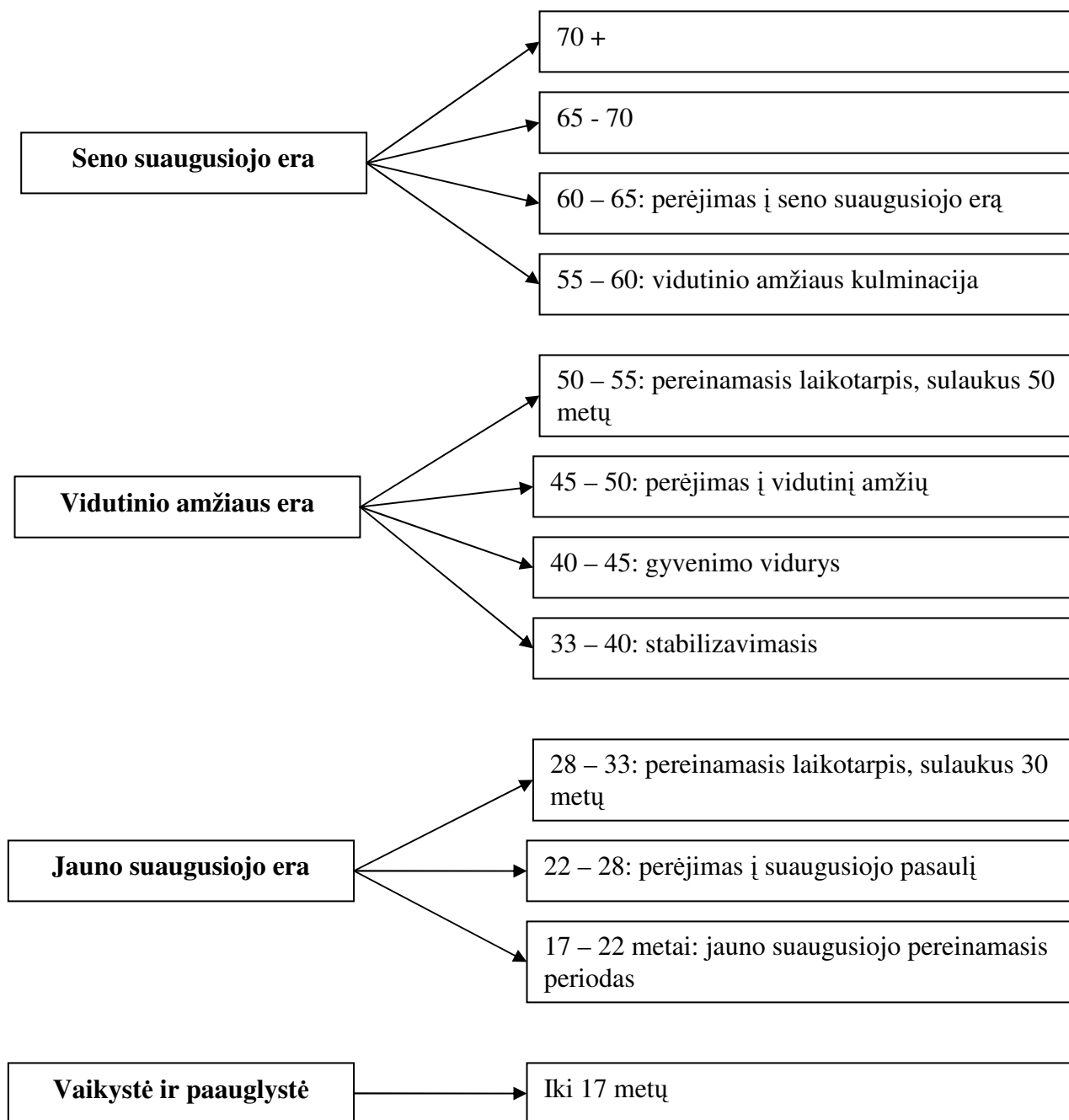
Anot L. Ruzgienės (2004), suaugusiųjų žmonių raidos stadijos nėra tokios ryškios kaip vaikų. Daugelis psichologų teigia, kad tam tikros suaugusiojo žmogaus stadijos labiau priklauso nuo socialinio negu biologinio amžiaus. Socialinis amžius priklauso nuo žmogaus ekonominės padėties, istorinių aplinkybių, kuriomis asmenybė formavosi, nuo šeimyninės padėties, nuo kultūrinių veiksnių. Todėl suaugusiojo žmogaus amžiaus skirstymas į tam tikras fazes – (tų skirstymų yra įvairių) – yra sąlygiškas.

Kalbant apie suaugusiojo raidos fazes, svarbu žinoti, kokie žmogaus gyvenimo tikslai; kaip jis bendrauja; koks jo santykis su šeima, vaikais; kaip reiškiasi jo kūrybiškumas; koks aktyvumas visuomeniniame gyvenime, kokie profesiniai interesai ir lūkesčiai. Suaugusieji žmonės, nepriklausomai nuo jų lyties, amžiaus, į klausimą: “Ar esi suaugęs ?” atsako labai skirtingai: kartais 50-metis nesijaučia suaugęs, o tuo tarpu 25 metų jaunuolis konstatuoja, jog yra suaugęs. Šių duomenų analizė rodo, kad daugelis žmonių,” konstatuodami suaugystę, nelabai reikšmingais laiko formaliuosius jos kriterijus – fizinę brandą, juridines teises ir materialinę padėtį. Kur kas dažniau orientuojamasi į psichologinę brandą – ar jaučiuosi atsakingas už save, savo gyvenimą, savo sprendimus ir šalia esančius žmones? Ar jaučiu savo gyvenimo tikslingumą? Ar gerbiu savo patirtį ir naudojuosi ja? M.Knowles (1980) taip pat akcentuoja psichologinę žmogaus brandą ir teigia, kad, kai individas ima pats spręsti, ar yra atsakingas už savo veiksmus, jau jis yra suaugęs.

Taigi, konstatuojant suaugystės faktą, kaip nurodo A.M. Juozaitis (2000), žmonėms ypač svarbi asmenybinė branda, kurią nėra taip lengva pamatuoti. Šią brandą apibrėžia pagrindinės suaugusiojo žmogaus charakteristikos: atsakomybė, patirtis, noras dalintis, sustiprėjęs savigarbos jausmas, savo tikslų ir lūkesčių žinojimas, siekimas, gebėjimas reflektuoti, vertinti. Nors asmenybinė branda yra labai reikšminga, įvertinant žmogaus suaugystę, tačiau svarbiausieji yra formalieji kriterijai:

- fizinė branda –(dažniausiai laikoma 18 ir 21 metų);
- juridinis amžius (juridiškai konstatuojamos tam tikros pilietinės teisės – vedybų, rinkimų ir kt.);
- socialinis pripažinimas.

Mokslininkai ir raidos psichologai pateikia įvairius suaugusiojo žmogaus raidos etapus. B. H. Lemme (2003) nurodo, jog D. Levinsonas išskyrė tokias suaugusiojo žmogaus raidos fazes (žr. 1 pav.).

1 pav. **Suaugusiojo žmogaus amžiaus tarpsniai** (Lemme, 2003)

Jis pažymi, kad kiekvienas žmogus į kitą amžiaus tarpsnį gali pereiti skirtingu laiku, bet tas skirtumas ne didesnis kaip 5-6 metai.

Lietuvos edukologas L.Jovaiša (1996) skiria tokias suaugusiojo amžiaus fazes:

- 1) ankstyvasis suaugusiojo amžius – 20-35 metai;
- 2) vidutinis suaugusiojo amžius – 36-65 metai;
- 3) pagyvenusiojo amžius – 61-74 metai;
- 4) senatvė – 75 ir daugiau.

Kiti raidos psichologai konstatuoja, jog šiandieniniame pasaulyje dėl geresnės sveikatos apsaugos, pagerėjusios mitybos, kūno kultūros ir kitų gyvenimo veiksnių vyresni žmonės yra sveikesni ir aktyvesni nei kada nors anksčiau. Todėl jau kinta ir brandos bei senėjimo esmė. B. Neugarten (1987) įvedė naujas sąvokas į žmogaus raidą: senyvas (antroji jaunystė) ir senas. Senyvas reiškia ne konkretų amžių, o sveikatos lygį ir socialinę padėtį. Antrąją jaunystę gali patirti ir 55-erių, ir 85 –erių metų žmogus. Ši sąvoka žymi tokią visuomeninę tikrovę, kai tarp jaunystės ir senatvės nebelieka aiškios ribos. Taigi, ilgėjantis žmonių amžius ir aktyvumas socialiniame bei visuomeniniame gyvenime skatina juos toliau tobulėti, prisitaikyti ir mokytis.

Raidos psichologai taip pat nustatė, kad daugeliui žmonių su amžiumi gyvenimas atrodo vis geresnis, atsiranda daugiau laiko, kurį galima skirti “savasties nušvitimui”, ir tai gali paguosti jaunas žmones, tik įžengiančius į šį amžių. Suprantama, protiniai sugebėjimai, kuriems reikia greitos reakcijos, atminties, su amžiumi silpnėja, tačiau kiti, kuriems reikia apmąstymų, pasiryžimo priimti sprendimus ir bendras žinias, išlieka stabilūs.

R. Žukauskienės (1996) teigimu, vyresni kaip 35 metų žmonės labiau linkę naudoti brandesnius gynybos mechanizmus negu jauni. Vis dažniau jie stengiasi spręsti problemas juokaudami arba tam tikram laikui jas ignoruodami; nenaudoja represijų, fantazijų, neneigia, kad problemos egzistuoja. N.Hann ir jos kolegų nuomone, daugelis 40 metų vyrų ir moterų yra patikimesni, produktyvesni negu jaunesni. Kiti žmonės vis dažniau kreipiasi į juos patarimo, ir jie patys yra labiau linkę kitiems suteikti paramą – tiek moralinę, tiek materialinę. Tačiau iš kitos pusės, suaugę žmonės susiduria su daugybe naujų problemų, su nauja patirtimi. Tai, kaip jiems pavyksta tas problemas išspręsti, iš dalies priklauso nuo to, kokios socialinės paramos jie sulaukia ir kaip sugeba save realizuoti užimtumo srityje, susitaikyti su amžiui keliamomis užduotimis.

1.2. Suaugusiųjų mokymosi samprata ir esmė

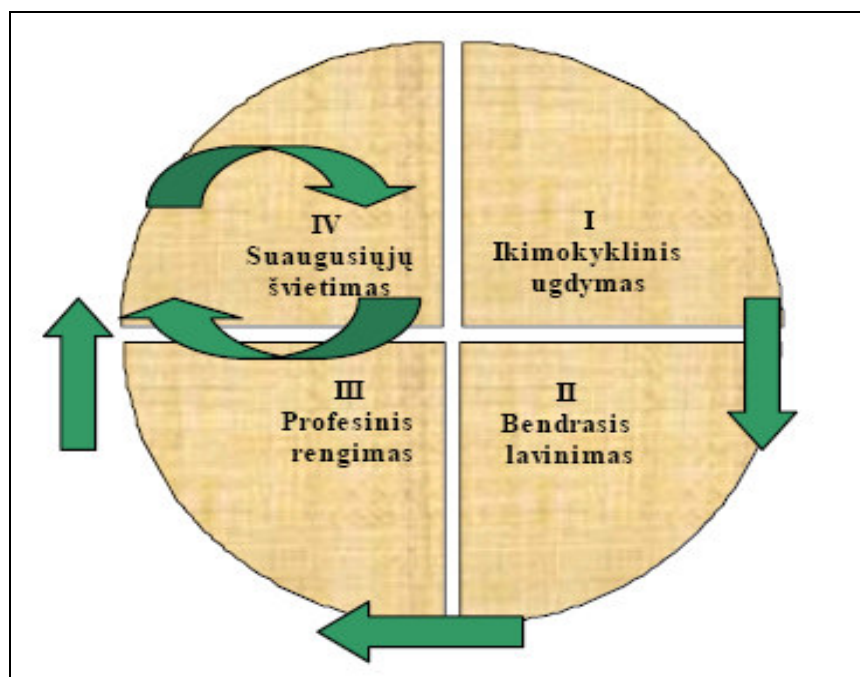
A. MacFarlane (1995) nuomone, mūsų ateities kokybė priklausys nuo gebėjimo mokytis. Šiuolaikinėje postmodernioje žinių ir informacijos visuomenėje akcentuojama mokymosi paradigma užtikrina individo ateitį. S. Toohey (1999) pažymi, kad mokymasis turi stimuliuoti individų ir

bendruomenės vystymąsi. Individai turi ugdyti savarankiškumą, kritinį mąstymą bei gebėti formuoti savo sprendimus taip, kad galėtų būti tikri, jog tai, kuo jie tiki ir ko stengiasi išmokti, bus galima pritaikyti įvairiose gyvenimo situacijose.

J. Dovydaitienė ir A. Zapolskienė (2006) teigia, kad mokymasis – tai procesas, kuriame individas, padedant kitiems, imasi iniciatyvos nustatant mokymosi tikslus ir uždavinius, parenkant atitinkamus būdus ar metodus ir mokymosi strategijas bei įvertinant mokymosi rezultatus, dėl ko atsiranda naujas supratimas apie save patį (savivoka) ir supantį pasaulį. D. Beresnevičienė (1995) analizuodama nuolatinį mokymąsi, teigia, kad suaugęs besimokantysis turi tam tikrą socialinį ir ekonominį statusą visuomenėje. Jo mokymasis labai individualus procesas, susijęs su patyrimu, pasirengimu mokytis, motyvacija. P. Drucker (1993) teigia, jog nuolatinio mokymosi būtinybę lemia tai, kad šiuolaikinio žmogaus gyvenime gali būti ne viena, o kelios karjeros, atitinkančios žmogaus tam tikro gyvenimo etapo interesus ir galimybes.

Europoje parengtas ne vienas svarbus dokumentas, skirtas mokymuisi visą gyvenimą – visą gyvenimą trunkančio mokymosi memorandumas, yra rengiamos didžiulės tarptautinės visą gyvenimą trunkančio mokymosi klausimus nagrinėjančios konferencijos (UNESCO instituto organizuota Sofijos konferencija, 2003 metų pavasarį rengta Šiaurės ir Baltijos šalių konferencija, kurios tikslas buvo konsoliduoti aplink Baltijos jūrą gyvenančių tautų pastangas nuolatinio mokymosi idėjoms įgyvendinti).

Visą nuolatinio mokymosi procesą V.Dienys (2000) suskirsto į 4 periodus: ikimokyklinį ugdymą, bendrąjį lavinimą, profesinį rengimą ir tęstinį mokymąsi - pavaizduoti kaip uždara ciklą bei tęstinį mokymąsi - kaip nuolatinį ciklą (2 pav.).

2 pav. Nuolatinio mokymosi proceso schema

Anot V. Dienio (2000) suaugusiųjų švietimas šiame cikle turi dvejopą vaidmenį. Pirma, jis įgalina besimokantįjį nuolat atnaujinti savo kompetenciją ir sudaro galimybę neprarasti darbo. Antra, jis garantuoja būsimųjų kartų mokymosi sėkmę. Juk gerai žinoma, kad geras pasirengimas mokyklai yra sėkmingo mokymosi garantas, kad geras bendras išsilavinimas sudaro galimybę įgyti aukštą profesinę kvalifikaciją, kad kuo aukštesnę kvalifikaciją turi žmogus, tuo labiau jis linkęs nuolat tobulėti ir mokytis. Taip pat yra nustatyta, kad kuo aukštesnis yra tėvų išsilavinimas, tuo didesni yra ir jų vaikų siekiai, t.y. tėvų tęstinis mokymasis daro teigiamą įtaką jų vaikų mokymosi sėkmei.

Suaugusiųjų mokymosi tyrimai pradėti tik prieš keletą dešimtmečių. Iki šiol dar nėra vieningos suaugusiųjų mokymosi sampratos. Tyrėjai išsiskiria gan skirtingais požiūriais į suaugusiųjų mokymąsi, todėl jis nagrinėjamas labai įvairiais aspektais. Vis gi, bendruoju atveju suaugusiųjų mokymasis – suvokiamas kaip sąmoninga ir motyvuota veikla, saviaktualizacijos, savirealizacijos ir tobulėjimo prielaida. Ji remiasi mokymosi motyvacija, tad jos stiprinimas itin svarbus.

Anot J. Laurinavičiūtės (2004), šiuolaikinėje visuomenėje žinios turi vis didesnę reikšmę. Informacijos apimtis intensyviai didėja, žmonių poreikis žinioms auga ir tampa nuolatinis. Sparčiai augant technologinei pažangai išskyla suaugusiųjų nuolatinio mokymosi poreikis, būtinybė įgyti žinių ir mokėjimų naujose srityse, didėja bendrų gebėjimų reikšmė.

A. Čiūtienės, L. Stabingio ir D. Rimkuvienės (2003) teigimu, vykstant sparčiai socialinės ir ekonominės aplinkos bei technologijų kaitai, būtina nuolatos mokytis ir atnaujinti žinias. Kaip nurodo, E.Griškėnienė (2005), sparčiai kintant technologijoms ir keičiantis žinioms, reikalingiems išlikti darbo rinkoje, suaugusiems išskyla būtinybė toliau tobulinti savo žinias ir gebėjimus, jau turint vienokį ar kitokį profesinį išsilavinimą. Kadangi specialistams neužtenka mokymo įstaigose įgytų žinių ir jiems būtina studijuoti ir tobulėti visą gyvenimą, išskyla suaugusiųjų švietimo būtinybė.

Suaugusiųjų švietimą kaip socialinį reiškinį įvardijęs M. S. Knowles (1980) numatė tris galimas jo sampratas:

- 1) Suaugusiųjų švietimas gali būti suprantamas kaip procesas, kurio eigoje suaugusieji tobulina patirtį ir tokiu būdu įgyja naujų žinių, pagilina supratimą, įgūdžius, praplečia požiūrį, interesus ir normas konkrečioje srityje. Šio proceso iniciatoriai gali būti patys suaugusieji arba įvairių rūšių institucijos, siekiančios įtraukti į jį savo darbuotojus ir klientus. Jiems turėtų rūpėti suaugusiųjų požiūris į mokymąsi, mokymosi poreikiai, tikslai, barjerai ir t. t.
- 2) Suaugusiųjų švietimas suprantamas kaip tam tikros edukacinės veiklos formos (t.y. studijų grupės, paskaitos, seminarai, suplanuotos skaitymo programos, valdomos diskusijos, konferencijos), kuriose dalyvauja suaugusieji. Taigi toks suaugusiųjų švietimas apima įvairių institucijų organizuojamus renginius specialiai suaugusiems. Šiuo atveju dėmesys sutelkiamas į galimybių suaugusiems mokytis sukūrimą ir darbo būdų bei metodų parinkimą.
- 3) Trečioji samprata apima dvi pirmąsias (suaugusiųjų švietimą kaip procesą ir kaip veiklą) ir suvienija jas į specifinį socialinės praktikos lauką, kuriame siekdami bendro tikslo dirbuojasi individai, institucijos ir įvairios asociacijos. Taip suvokiamas suaugusiųjų švietimas tampa judėjimu bendam kultūros lygiui kelti. Šia samprata dažniausiai remiasi švietimo politikai, ji pasitelkiama besimokančios visuomenės scenarijams kurti.

G.P.Šcedrovickis (Щедровицкий, 1993) iš šių trijų sampratų akcentuoja veiklos aspektą ir numato tris suaugusiųjų švietimo lygmenis, kurie apima skirtingos suaugusiųjų švietimo funkcijas:

- švietimo procesų projektavimą,
- ugdymo programų kūrimą,
- konkrečių mokymosi situacijų kūrimą.

A. Valenta (2000) nurodo, jog suaugusiųjų švietimas - plati sąvoka, apimanti visus mokymosi būdus formalioje ir neformalioje suaugusiųjų mokymosi sistemoje.

J. Dovydaitytė ir A. Zapolskienė (2006) aprašo 2002-2003m. Lietuvoje, Šveicarijoje ir Vokietijoje pagal Šiaulių universiteto magistrantūros programą atliktą mokslinį tyrimą, kurio

respondentai – suaugę asmenys iš įvairių socialinių sluoksnių, pasirinkti atsitiktiniu tikimybinu būdu. Remiantis moksliniu teoriniu pagrindu ir šio tyrimo rezultatais galima teigti, kad suaugusiųjų mokymasis susijęs su individualiomis asmens savybėmis, lytimi, amžiumi, išsilavinimu, poreikiais, tikslais, polinkiais, intelektu, patirtimi, priežastimis – paskatomis, mokymosi motyvacija, vertybinėmis nuostatomis, mokymosi galimybėmis.

1.3. Suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos teorinės prielaidos

1.3.1. Mokymosi motyvacijos koncepcija

Egzistuoja gan prieštaringi požiūriai mokymosi motyvacijos klausimu. Mokslinėje literatūroje pateikiami savo esme kiek skirtingi sąvokos „motyvas“ aiškinimai; ši nevienareikšmingumo ypatybė taikoma ir „motyvacijos“ bei „motyvavimo“ sąvokoms. Psichologinio bei sociologinio pobūdžio informacijos šaltiniuose minėtosios sąvokos glaudžiai siejamos su asmenybės veikla. Tai puikiai atspindi 1, 2 ir 3 lentelės.

1 lentelė

Termino „motyvas“ sampratos

Autorius	Apibrėžimas
D.Antinienė (2002)	Motyvai – tai veiklos priežastys, susijusios su subjektyvių poreikių patenkinimu.
J.Kasiulis, V.Barvydienė (2003)	Motyvas – tai veiklos priežastis, susijusi su objektyvių poreikių patenkinimu, t.y. įsisąmoninus įtampą sukėlusias priežastis ir suradus objektą, kuris padės ją pašalinti, poreikis tampa veiklos motyvu.
Jovaiša (1994)	Motyvas – tai poreikis ir iš jo kylantys interesai, emocijos, polinkiai, vertybės bei idealai.
Psichologijos žodynas (1993)	Motyvas – tai veiklos stimulus, susijęs su individo poreikių tenkinimu, individo aktyvumą skatinantys ir jo veiklos kryptį lemiantys aplinkos arba vidaus veiksniai, materialūs arba idealūs individo tikslai, jo veiksmų ir poelgių pasirinkimo priežastis, kurią pats individas suvokia.

1 lentelės tęsinys kitame puslapyje

J.W. Atkinson (1966)	Motyvas – tai įsisąmonintas veržimasis prie tam tikro tipo pasitenkinimo, tai emocinė motyvacinio proceso dedamoji.
I.Bakanauskienė (1992)	Motyvas – tai vidinė paskata, ankstinas, impulsas ar ketinimas, verčiantis žmogų vienaip ar kitaip elgtis
Bičiūšaitė (2006)	Motyvas yra elgsenos priežastis ir skatina mūsų veiksmus siekiant tikslo.

Termino „motyvacija“ sampratos

Autorius	Apibrėžimas
KTU Savivaldos mokymo centras (2003)	Motyvacija – tai psichologinė savybė, lemianti asmens įsipareigojimo laipsnį. Į ją įeina veiksniai, sukeliantys, nukreipiantys ir palaikantys žmogaus elgesį tam tikra įsipareigojimo kryptimi.
R. Grakauskaitė, I. Ganiprauskaitė	Motyvacija- tam tikro elgesio, veiklos paskatos, motyvų veikti turėjimas.
J.Kasiulis, V.Barvydienė (2003)	Motyvacija – elgsio (veiksmų, veiklos) skatinimo sistema, kurią sukelia įvairūs motyvai.
I.Bučiušienė (2002)	Darbo motyvacija yra iš sąmoningų ir nesąmoningų jėgų kylanti energija, kuri veikia individo ryšius su užduotimi ir sąlygoja jo elgsio darbe orientaciją ir pokyčius.
E.Motiejūnienė (2004, p.2)	Motyvacija – procesas, skatinantis elgtis taip, kad būtų pasiekta svarbių žmogui tikslų arba kad būtų patenkinti poreikiai ir motyvai
D.Česnavičienė (2006)	Tai sudėtingas procesas, skatinantis elgtis taip, kad būtų pasiekta svarbių žmogui tikslų arba kad būtų patenkinti poreikiai ir motyvai.
J. Dovydaitienė ir A. Zapolskienė (2006)	Motyvacija – sąmoningos ir motyvuotos individo veiklos varomoji jėga. Tai psichologinis procesas, reguliuojantis asmenybės veiklą ir santykius su aplinka motyvų kaitos pagrindu.

Termino „motyvavimas“ sampratos

Autorius

KTU Savivaldos mokymo
centras (2003)

J.Kasiulis, V.Barvydienė
(2003)

Apibrėžimas

Motyvavimas – tai savęs ir kitų raginimas veikti asmens ar organizacijos naudai

Motyvavimas – darbuotojų motyvacijos poreikis.

Iš pateiktų motyvo, motyvacijos bei motyvavimo terminų aiškinimų matyti, kad šiuolaikiniame moksle egzistuoja pliuralizmas, gvildenant motyvacijos problemas; kasdienėje kalboje šie terminai suprantami skirtingais ir kontrastingais būdais. I. M. Šeščilienės (1999, p. 208) teigimu, „mokymosi veiklos motyvacija yra labai sudėtinga sistema ir reikia nemažo meistriškumo ją valdant ar keičiant norima kryptimi“. Kiekvienas psichologas vadovaujasi savita motyvacijos samprata, akcentuoja savitus motyvacijos ypatumus ir teikia specifines rekomendacijas. Tačiau tam, jog analizuojamų sąvokų samprata būtų siejama su šio darbo tema ir tyrimo aktualumu, darbe bus remiamasi E.Motiejūnienės (2004) pateikiama sąvokos „motyvacija“ koncepcija, o motyvas bus suvokiamas kaip įsisąmoninta motyvacija, sąmoningas kažkokio veiksmo savo elgesio aiškinimas. Taigi, remiantis šiomis definicijomis, kurios ir yra tyrimo išeities taškas, galima teigti, jog motyvacija (*morere* – judinti, skatinti) siejasi su objektyvumu, o motyvas su subjektyvumu. Tačiau norisi pabrėžti, jog darbe neatsiribojama ir nuo kitų, su darbo santykiais susijusių, analizuojamų sąvokų apibrėžimų.

P. Česnavičienės (2006) teigimu, mokymosi motyvacija – tai visų veiksmų ir elgesio žadinimas ir skatinimas, apimantis mokinio poreikius, troškimus, įsisąmonintus norus ir interesus. Motyvacija paaiškina kas elgesį gali pastiprinti orientuoti į tikslą ir kodėl atitinkamai laiko yra skiriama vienai ar kitai užduočiai. Motyvacija priežastiniais ryšiais susieta su mokslo rezultatais - ji yra priemonė siekti mokslo pažangumo ir kartu galutinis mokymo rezultatas. Motyvacija svarbi ne vien dėlto kad nulemia kas elgesį gali pastiprinti ji reikalinga ir todėl, kad elgesys yra orientuotas į tikslą.

G. Butkienės ir A. Kepalaitės (1996) teigimu, mokymosi motyvacija padeda mokiniui orientotis į tikslą, suvokti, kiek laiko reikės tikslui pasiekti, ar reikės pastiprinimo ir kokio, aktualizuoja būtinas mokinio žinias, sugebėjimus ir įgūdžius, pažadina jo jautrumą pagalbai iš išorės, turi įtakos mokymosi kokybei ir mokymosi pasekmėms.

Motyvai sukuria bendrą nusiteikimą mokytis, o nuo tikslų priklauso, kokie bus konkretūs mokymosi veiksmi. Kaip nurodo M. Pileckaitė - Markovienė (2001), jaunesniesiems moksleiviams

labiausiai būdingi šie mokymosi motyvai: išsilavinimas (76 proc), būsimoji profesija (16 proc), domėjimasis mokymusi (8 proc). Skiriami ir kiek kitokie jaunesniųjų moksleivių motyvacijos tipus: pagrindinis prievartos motyvas (17,1 proc), pagrindinis mokymosi reikalingumo, svarbos supratimo motyvas (65,8 proc), pagrindinis domėjimosi pačiu mokymusi motyvas (17,1 proc). Mokėjimas atrasti ir suformuluoti konkrečius mokymosi tikslus rodo mokinio motyvacijos brandumą. Sąmoningi tikslai iškeliami tik savarankiškai ir valingai apsisprendžiant, laisvai pasirenkant.

Santykis tarp motyvų ir veiklos sėkmės galimybių atsispindi mokinio išgyvenimais. Dažniausiai išgyvenimai pasireiškia dar prieš įvertinant savo veiksmus protu ir turi įtakos mokymuisi. Įrodyta, kad stipriausios emocijos būna, kai vadovaujama išoriniu arba siaurų rezultatų, vidiniu, mokymosi motyvu. Kuo motyvacija brandesnė, tuo emocijos santūresnės.

Sėkmingam ir sparčiam mokymuisi būtinas emocinis komfortas ir tam tikra emocijų sanakaupa. Tai mažas jaudinimasis, susijęs su konkrečiu noru pasiekti tikslą ir atsakingumo jausmu, pasitikėjimas savo jėgomis, tikėjimas savo sėkme ir abejojimas, žadinantis mąstymo bei veiksmų savikontrolę, ir vidinis atlikimo bei išmokimo džiaugsmas. Anot G. Butkienės ir A. Kepalaitės (1996), vaiko noras mokytis stiprėja, kai: 1) mokykloje jauku ir malonu; 2) jis nepavargsta ir visada darbingas; 3) per pamokas patiria sėkmės ir bendradarbiavimo džiaugsmą; 4) vis nauja mokymosi medžiaga ir patraukli mokymosi forma patenkina jo smalsumą; 5) Tuomet bręsta ir mokymosi motyvacija. Nesėkmės, neadekvatūs mokytojo vertinimai, meilės stoka sukelia vengimo motyvaciją ir susilpnina vaiko norą mokytis.

1.3.2. Mokymosi motyvacijos rūšys

Pedagoginėje psichologijoje tebeegzistuoja ir mokymosi motyvų klasifikacijos problema. I. M. Šeščilienė (1999, p. 209) nurodo, jog „mokslininkams iki šiol dar nepavyko sukurti vieningos, visiems priimtinos mokymosi motyvų klasifikacijos, o kai kurie tyrėjai kategoriškai pasisako prieš bandymus skirstyti motyvus ir su jais susijusią aktyvumą“.

Dabartiniu metu žinoma nemažai klasifikacijų: vienos jų populiareesnės ir palankiai vertinamos mokslo pasaulyje, kitos - ne tokios žinomos ir pripažįstamos tik nedidelės grupės mokslininkų. Mokslininkai, tirdami moksleivių mokymąsi, kėlė klausimą apie mokymosi motyvų tipus, rūšis (t.y. skirstymą pagal tam tikrus požymius). Mokymosi motyvus klasifikuoti vienu pagrindu labai sunku - pernelyg įvairi ir sudėtinga mokymosi motyvacijos sfera. Šiuo metu gerai žinomos įvairios mokymosi motyvų klasifikacijos (žr. 4 lent).

Mokymosi motyvų tipologijos (Jovaiša, 1993)

Klasifikavimo pagrindas	Motyvų grupė	Pavyzdžiai
Pagal ryšį su objektu	Pirminiai (tiesioginiai)	Kai mokomasi dėl įdomumo, dirbama dėl funkcinio smagumo, kai laukiama sensacijų, džiaugiamasi sėkme.
	Antriniai (netiesioginiai)	Kai skatina veikti ne pati veikla, bet pašaliniai dalykai (pažadėta dovana, noras suteikti kam nors džiaugsmo, noras būti naudingu visuomenei).
Pagal aktualumą	Dispoziciniai	Nuostatos, vertybinės orientacijos, idealai, įsitikinimai, pažiūros ir pan.
	Aktualieji	Kyla noras juoktis
	Spontaniniai	
	Reaktyviniai	Atoveiksmis į išorinį poveikį
	Sąmoningi	Kai moksleivis geba atskleisti jo mokymąsi skatinančias priežastis
Pagal sąmoningumą	Mažai įsisąmoninti	Nuostatos
	Nesąmoningi	Nesąmoningas pasidavimas grupės nuostatomis, pažiūroms

Anot O. Grušelionienės (2006), bendrai galima išskirti tokius mokymosi motyvus, kaip:

- plačius socialinius, kuriuos sudaro pareiga, atsakomybė, mokymosi socialinio reikšmingumo suvokimas;
- siaurus socialinius, kitaip vadinamus „poziciniais“ motyvais, kuriais siekiama padėties visuomenėje, pripažinimo, atlygio ir kt.;
- socialinio bendradarbiavimo motyvai, kuriuos sudaro savo vaidmens bei pozicijos sudarymas klasėje, orientavimasis į bendradarbiavimą su kitais;
- mokomuosius pažintinius motyvus;
- savišvietos motyvus.

J. Laužikas ir A. Paurienė (1981) teigia, jog tyrinėjant mokymosi motyvaciją, naudinga skirti dvi jos dalis: turinio ir dinaminę.

Psichologai motyvų sistemoje skiria tokius motyvacijos turinio požymius:

- asmeninė mokymosi prasmė, susijusi su noru mokytis;
- mokymosi motyvo turinys ir jo vieta bendroje asmens motyvacijos sistemoje;
- motyvo veiksmingumas, susijęs su savarankišku atsiradimu bei pasireiškimu;
- motyvo įsisąmoninimo laipsnis ir mokymosi motyvo išplitimas į kitas veiklos sritis.

Anot G. Butkienės ir A. Kepalaitės (1996, p. 237), dinaminiai motyvo požymiai yra patvarumas, modalumas, susijęs su asmenybę stiprinančiomis arba silpninančiomis emocijomis, stiprumas.

J. Dovydaitytė ir A. Zapolskienė (2006) teigia, kad turinio ir dinaminės motyvacijos teorijas sieja bendras požiūris į tai, kad svarbiausias vaidmuo asmens veikloje ir elgesyje tenka jo žinojimui, kas jam svarbu, bei aplinkybėms, kuriose jis gyvena ir mokosi. Šių autorių nuomone motyvacija dar gali būti klasifikuojama ir į išorinę bei vidinę. Stipriausią *vidinę mokymosi* motyvaciją sukelia vidinis džiaugsmas, lydintis išmokimą. Tai daugelis psichologų vadina vidiniu pastiprinimu. Dabar aišku, kad tai yra savipildos poreikio, kaip vidinės valios ir išminties energijos skleidimosi, įgyvendinimas.

Veiksmingiausia ir prasmingiausia mokymosi motyvacija yra susijusi su gyvenimo prasmės jausmu ir pačių žmogiškiausių vertybių įsisąmoninimu. Ji kyla dvasinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, kai visiškai įsisąmoninamas asmeniškasis patyrimas ir atsiranda galimybė savarankiškai spręsti. Tokią mokymosi motyvaciją palaiko nuolatinis konkrečių norų ir tikslų savarankiškas pasirinkimas bei įsisąmoninimas ir su tuo susijęs atsakingumo jausmas. Labai svarbu, kad mokinys pajustų, jog jis pats gali pasirinkti tikslą, dėtų pastangas jam įvykdyti ir kontroliuoti, kaip pavyko veiksmai ir koks gautas rezultatas. Skirtingi tikslai skirtingai motyvuoja žmogaus elgesį. Tai, be abejojimo, lemia nevienodas mokymosi ir gyvenimo pasekmes.

Ir suaugęs, ir vaikas nori, kad kiti jį pripažintų ir priimtų tokį, koks jis yra, nori turėti gerą vardą. Savigarbos motyvas stiprina pasitikėjimą savimi, pajėgumą, įsitikinimą, kad esi kitiems reikalingas ir naudingas. Kai šie siekimai ribojami, išgyvenamas silpnumas, bejėgiškumas arba menkavertiškumas. Vaikas ir suaugęs žmogus bus neramus, nepatenkintas, jei negalės siekti savo svarbiausių tikslų, daryti tai, ką jis pajėgia. Šis motyvas ypač paveikus paauglystėje ir jaunystėje, kai pradedamas suvokti ir įsisąmoninti savo kūrybinis pajėgumas. Siekimas yra nuolatinis procesas. Ne tik mokinys, bet ir suaugęs žmogus, nori matyti savo laimėjimų rezultata - ne tik siekti, bet ir pasiekti tikintis, kad jis nebus blogesnis už numatytą. Laimėjimų motyvacijai priklauso viltis arba lūkestis, kad tikslas bus

pasiektas be nesėkmės. Dėl to laimėjimo motyvacijai būdingos sėkmės vilties ir nesėkmės baimės emocijos.

Kitas vidinis mokymosi motyvas — kompetencija. Daugeliui žmonių malonu atlikti užduotis gerai. Kuo dažniau mokinys mato savo įgūdžių ar kitų mokymosi rezultatų gerą kokybę, tuo labiau stiprėja jo noras ir toliau gerai tai daryti.

Išorinė motyvacija. Neretai moksleiviai vadovaujami motyvais, kurių pradžia slypi jų aplinkoje, kitų žmonių laikysenoje bei tarpusavio santykiuose. Dauguma moksleivių mokosi todėl, kad “reikia”. Kita dalis vaikų ir jaunimo vadovaujami dar negatyvesniu, baimės motyvu. Jie lanko mokyklą arba mokosi pamokas tik todėl, kad bijo būti nubausti. Tai sukelia didelę sumaištį jų jausmų pasaulyje ir neurozes bei kitokias fizines ir dvasines negalias.

1.3.3. Mokymosi motyvacijos veiksniai

Tik tolima motyvacija — ateities, gyvenimo prasmės - teikia jėgų nugalėti kasdienius sunkumus, džiaugsmingai mokytis, augti harmoningai, dorai, išmintingai ir mylinčiai kitus žmones, laisvai kuriančiai atsakingai asmenybei, sugebančiai palaikyti harmoniją Visatoje.

Kaip teigia D. Antinienė ir kt. (2002, p. 103) knygoje „Psichologija studentui“, „jei veikla nėra asmenybei reikšminga, t. y. neteikia pasitenkinimo, atsiranda noras ją keisti, kyla motyvacija ieškoti nauju veiklos krypčių <...> tuomet kinta motyvai, kartu keisdami žmogaus veiklos pobūdį konkrečioje situacijoje“. Taigi, motyvai gali kisti ir jei šiuo atveju mokymasis bus suvokiama kaip veikla, kintantys motyvai gali iškelti grėsmę, jog mokinys keis savo veiklos pobūdį.

N. Entwistle (1998) skiria šiuos mokymosi motyvacijos skatinimo būdus:

- 1) sugebėti mokiniui nurodyti trumpalaikius tikslus pasiekimus ir pozityvių įvertinimų;
- 2) pagyrimas. Jei giriamas dažnai tai efektas gali būti ir neigiamas;
- 3) pažymių rašymas skatina;
- 4) labai svarbu sukurti teigiamas emocijas, sužadinti smalsumą;
- 5) dėstant naują medžiagą remtis išmokta medžiaga susieti ir panaudoti tai kas yra žinoma;
- 6) svarbu turėti galvoje tikslus ir motyvaciją;
- 7) kalbant apie sąvokų ir dėsnių taikymą pavyzdžius reikia parinkti neįprastu netikėtu kontekstu;
- 8) kiek galima mažinti bet kokias nemalonus mokinio išitraukimo į darbą pasekmes;
- 9) naudoti vaidmenų ir kitokius žaidimus.

Anot N. Entwistle (1998), mokymosi motyvacija, pagal biheavioristinę pažiūrą, išskyla tarsi reakcija į vidinį ar išorinį pastiprinimą, kuris sąlygoja elgesį mokymosi situacijoje (kitos teorijos ieško individualių motyvacijos bruožų ir aprašo skirtingas jos formas, todėl jas sąlygiškai galima vadinti turinio teorijomis (vidinė ir išorinė mokymosi motyvacija, pasiekimų motyvacija, atribucijų teorija, Maslow poreikių hierarchija, pažintinius ir socialinius motyvus išskirianti teorija ir kt.). Todėl frustracija (nevilties nusivylimo būseną) taip pat yra motyvacijos įtakos grupės veiksnys, tačiau šis veiksnys motyvuoja mokinio elgesį bet blogąja prasme. G. Kvieskienė (2003, p. 132) nurodo pagrindines mokinių frustracijos priežastis - per daug sunkios užduotys (1) bei mokytojo elgesys (2). Frustracija įvyksta tada, kai negaunama laukto pastiprinimo. Frustracija formuoja motyvus: ji pakeičia mokinio energijos dydį ir kryptį. Kaip teigia G. Kvieskienė (2003), bene svarbiausios priežastys, griaušančios vaikų mokymosi motyvaciją, kuriančios nepalankią, priešišką atmosferą mokykloje ir klasėje yra demokratiškumo trūkumas, perkrautos ugdymo programos, lygiateisiškumo, pagalbos asmenybei stoka mokykloje.

Anot I.M. Šeščilienės (1999, p. 208), mokymosi motyvacinę sferą galima apibrėžti kaip sistemą, „sujungiančią įvairias poreikių rūšis, kaip visumą įvairių rūšių aktyvaus kryptingo santykio su aplinka, pačiu savimi ar kitu žmogumi“. Taigi, įvertinus koncepcinius mokymosi motyvacijos pagrindus, tikslinga pereiti prie šio darbo tyrimo objekto išsamesnės analizės teoriniu požiūriu.

B. Baird (1995), analizuodamas mokymosi motyvacijos priklausomybę nuo įvairių veiksnių daugiausia dėmesio motyvacijos ir kontroliuojančio valdymo stiliaus koreliacijai. Nustatyta, jog mokinių motyvaciją efektyviausiai kelia motyvaciniai metodai bei kontroliuojantis mokymo stilius. Nustatyta, jog mokytojai turi kontroliuoti moksleivių mokymosi politiką ir mokiniams siūlyti tokias veiklas, kurios didintų mokinio savigarbos jausmą ir tenkintų akademinis bei socialinius poreikius, kas didintų mokymosi motyvaciją. S. Christer (1999) taip pat nagrinėjo mokymo stiliaus ir motyvacijos priklausomybę: studentų motyvaciją jis siejo su į produktyvumo siekimą orientuotu mokymo stiliumi bei į bendravimą orientuotu mokymo stiliumi. Tyrimas atskleidė, jog tiek A, tiek B mokymo stilių motyvavimo galimybės yra panašios: abiejų stilių mokytojas skatina bei geria už individualius ar grupinius pasiekimus panašiais metodais.

Taigi, mokymosi motyvacija – tai procesas, skatinantis elgtis taip, kad būtų pasiekta individui svarbių tikslų. Mokymosi motyvacija sąlygoja mokymosi rezultatus, dalyvaudama pasirenkant ir įsisažmoninant konkrečius mokymosi tikslus bei būdus.

1.3.4. Suaugusiųjų mokymosi motyvacijos ypatumai

Kaip nurodo J. Laurinavičiūtė (2004), suaugusiųjų mokymosi motyvacijos tyrimų srityje yra tyrinėjamas besimokančiųjų požiūris į mokymąsi. Mokslininkai domisi pažintiniais suaugusiųjų mokymosi interesais, mokymosi lūkesčiais, pasiekimų motyvaciją nagrinėja. Tačiau trūksta suaugusiųjų mokymosi motyvacijos genezės tyrimų. Nepakanka tyrinėjimų, kaip mokymosi motyvacija susijusi su besimokančiojo socialiniu sluoksniu. Pasigendama ir kokybinių motyvacijos tyrimų.

J. Laurinavičiūtė (2004) nurodo, jog suaugusiųjų mokymosi motyvacija nagrinėjama dviem požiūriais: interakciniu ir holistiniu. Interakciniu požiūriu mokymo procese vyksta sąveika tarp individo ir aplinkos. Šie tyrėjai vartoja jėgos lauko sąvoką, remdamiesi Levino teorija ir koncepcija teigiančia, jog suaugusiųjų mokymasis priklauso nuo to, kaip jie patys suvokia situaciją. Jų požiūriu svarbiausios mokymosi procese individo ekspektacijos. Kiti autoriai suaugusiųjų mokymąsi nagrinėja holistiniu aspektu. Ypač suaugusiųjų mokymosi motyvacijos supratimą motyvavo Houl tyrimai, kai buvo išskirtos trys besimokančiųjų grupės: į tikslą orientuoti, aktyviai orientuoti ir asmenys orientuoti į mokymą.

R. Račiulaitytė (2003, p. 36) pateikia įvairių užsienio šalių, kuriose suaugusiųjų švietimas jau seniai įgijo neįkainojamą vertę, patirties apžvalgą. Šaltinyje išskiriama keletas motyvų, kurių skatinami suaugusieji eina mokyti:

- 1) išmokti to, ko jiems reikia kasdien;
- 2) išmokti to, ko anksčiau negalėjo išmokti;
- 3) siekimas suvokti, ko mokosi jų vaikai;
- 4) gauti žinių ir įgyti įgūdžių naujam darbui;
- 5) padaryti savo gyvenimą laimingesnį, džiugesnį;
- 6) tik dabar atsirado galimybė padaryti tai, apie ką seniai svajojo;
- 7) pabūti tarp žmonių;
- 8) įgauti daugiau pasitikėjimo savimi.

Suaugusieji mokosi nuolat ir neformaliai, kai prisitaiko prie vaidmens pasikeitimų ir kitų prisitaikymų. Tačiau suaugusio besimokančiojo pasiekimus, kaip manoma, modifikuoja individualios charakteristikos (fizinių, socialinių ir asmeninių charakteristikų mokymosi kontekstas, supantis mokymosi veiksmą, o taip pat ir mokymosi turinys bei tempas veikia mokymosi pasiekimą) (Račiulaitytė, 2003).

I.M. Šeščilienė (1999, p. 208), analizuodama pirmo kurso studentų mokymosi motyvų ypatumus, nurodo, jog mokymosi struktūroje išskiriami šie pagrindiniai komponentai – „motyvacinis, pažinimo, vykdymo bei kontrolės, o motyvacinės besimokančiųjų struktūros keičiasi itin ženkliai“ .

J. Laurinavičiūtė (2004) atliko suaugusiųjų mokymo(si) motyvacijos tyrimą, kuris parodė skirtingą jauno suaugusiojo, pirmojo ir antrojo brandos amžiaus besimokančiųjų mokymosi motyvaciją. Jauno suaugusiojo amžiuje išryškėjo stipresnis noras mokytis toliau nei vidutiniame amžiuje, taip pat jiems svarbiau įgyti mokslo baigimo atestatą, pažymėjimą, diplomą. Jauno suaugusiojo amžiuje išryškėjo stipresnis noras nei vidutiniame amžiuje pilniau išnaudoti ir savo sugebėjimus ir tobulinti save kaip asmenybę. Vidutiniame amžiuje nustatyta, jog svarbiausias motyvais yra noras tobulinti savo asmenybę ir geriau pasirengti kaip specialistui Vyresnio amžiaus grupėje svarbiausiu mokymosi motyvais yra: noras tapti geresniu specialistu bei noras tobulinti save kaip asmenybę. Mažiausiai mokymąsi šioje grupėje skatina noras įgyti baigimo pažymėjimą ir atsitiktinės aplinkybės. Lyginant vyresnio ir vidutinio amžiaus grupes, nustatyta, jog vyresnio amžiaus grupėje mažesnė mokymosi baigimo pažymėjimo svarba, bei mažėja noras mokytis toliau. Lyginant vyresnio amžiaus ir jauno suaugusiojo amžiaus tiriamuosius nustatyta, jog su amžiumi sumažėja baigimo pažymėjimo svarba, noras toliau mokytis, bei noras tobulinti savo asmenybę. Tyrimas parodė, jog su amžiumi vyksta mokymosi motyvų genezė. Jaunesniame amžiuje svarbesniu mokymosi motyvu yra noras tobulinti savo asmenybę, o vyresniame išryškėja profesinis motyvas. Apibendrinus galime teigti, kad su amžiumi, noras toliau mokytis mažėja.

J. Laurinavičiūtė (2004) nustatė neigiamą mokymosi motyvų ryšį su amžiumi. Neigiamai koreliuoja trys motyvai: noras mokytis toliau, noras įsigyti baigimo atestatą, pažymėjimą, diplomą ir noras tobulinti save kaip asmenybę. Taigi, su amžiumi mažėja noras mokytis, mažėja baigimo pažymėjimų reikšmė, bei noras save tobulinti.

J. Dovydaitienė ir A. Zapolskienė (2006) nurodo, jog dominuojantys mokymosi motyvai – siekimas tobulėti, tapti išsilavinusiu, kultūringu žmogumi, pateisinti artimųjų lūkesčius, patirti malonumo ir pilnavertiškumo pojūtį, išsiugdyti pasitikėjimą savimi, valią. Motyvai mokytis kyla tiek iš paties individo, tiek iš jį supančios aplinkos. Jie susiję su poreikiu įgyti naujas žinias, įgūdžius ir gebėjimu tuo disponuoti.

Anot J. Dovydaitienės ir A. Zapolskienės (2006), suaugusiųjų mokymosi motyvacijos lygį lemia vidiniai ir išoriniai veiksniai. Motyvuojantys vidiniai veiksniai – poreikio svarba, interesų gilumas, požiūris į mokymosi objektą, nuostata, kokią vietą mokymosi objektas užima gyvenimo vertybių tarpe, ketinimai, individualios asmens savybės. Išoriniai veiksniai- kitų asmenų poveikis, objekto patrauklumas bei reikšmingumas asmeniniame individo gyvenime, jį supanti geografinė ir

socialinė aplinka, mokymosi galimybės. Pirminiai veiksniai – įdomumas, smalsumas, žingeidumas, patirtos sėkmės džiaugsmas. Antriniai veiksniai – apdovanojimas, noras suteikti kam nors džiaugsmo, būti naudingi.

1.3.5. Suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvai

Užsienio kalbų mokymasis – specifinis dalykas, reikalaujantis pastovaus kalbos vartojimo, nuolatinio tobulinimo, todėl būtini gebėjimai mokytis savarankiškai bei išlaikyti įgytus mokėjimus.

Anot T. Bulajevos (2005), Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, tampa labai svarbu susipažinti su pagrindiniais ES švietimą reglamentuojančiais dokumentais, suvokti pagrindines ES švietimo plėtros strategines nuostatas. Visi ES ir Europos Tarybos švietimo dokumentai akcentuoja užsienio kalbų mokymosi svarbą. Beveik visose ES šalyse moksleiviai privalo pradėti mokytis užsienio kalbos dar pradinėje mokykloje. Kai kuriose šalyse užsienio kalbos mokymas pradamas jau pirmaisiais mokymosi mokykloje metais. Atskirų Europos Sąjungos šalių užsienio kalbų mokymo politikos analizė rodo, kad dėmesys kalbų mokymuisi didėja, o užsienio kalbos mokymo ankstinimas tampa tendencija, kuri yra sparčiai plėtojama daugelyje šalių. Statistika rodo, kad moksleivių, pradedančių mokytis pirmosios užsienio kalbos pradinėse klasėse, skaičius pastaraisiais metais nuolat auga.

Kaip nurodo E. Kondraškienė (1999, p. 135), užsienio kalbų mokymo turinį sudaro keturios pagrindinės dalys:

- 1) kalbinės veiklos rūšys: klausymas, kalbėjimas, skaitymas ir rašymas;
- 2) tematika;
- 3) kalbos veiksmai (funkcijos);
- 4) mokymas(is) mokytis.

Remiantis tuo, kad svarbiausias užsienio kalbos mokymo tikslas yra mokymas / išmokimas bendrauti studijuojama kalba, apibūdinamas komunikacinės kompetencijos terminu, svarbiausiu mokymo turinio komponentu reikėtų laikyti keturių pagrindinių komunikacijos rūšių – klausymo, kalbėjimo, skaitymo ir rašymo – mokymą. Antrasis užsienio kalbų mokymo turinio komponentas yra tematika. Šis komponentas yra aiškiausias, visais laikais mokytas. Anot E. Kondraškienės (1999, p.136-137), „komunikacinio mokymo pagrindinis bruožas yra mokymas kalbą vartoti bendravimo situacijose, kuriose klausama, neigiama, apibūdinama, dėkojama, atsiprašoma, išreiškiami jausmai ir t.t. ketvirtasis užsienio kalbų mokymo(si) turinio komponentas yra mokymas(is) mokytis. Tai naujausias komponentas, neseniai formaliai įtrauktas į užsienio kalbų mokymosi programą“.

Komunikatyvusis požiūris į užsienio kalbos dėstymą akcentuoja liberaliai ugdymo koncepcijai būdingus bruožus bei pakeičia *tradicinio* studento nuostatas į savo mokymosi procesą tik tada, kai užsienio kalbos mokytojai yra rengiami realizuojant aukštojo mokslo modernizavimo principus: demokratiškumą, dinamiškumą ir integraciją (Jucevičienė, 1997).

Anot P. Drucker (1993), P. Jucevičienės (1997) bei B. Janiūnaitės (1998), komunikatyvusis požiūris į užsienio kalbos dėstymo didaktiką realizuoja postmodernios kultūros kokybes, atskleidžiančias iš *esmės naują požiūrį į ugdymą* bei tokius pagrindinius šio požiūrio bruožus kaip:

- asmens mokymasis tęsiasi visą gyvenimą;
- akcentuojant mokymąsi mokytis bei nuolatinį mokymąsi organizacijoje (mokymosi veiklos subjektais tampa ugdytiniai, ugdytojai, administracija);
- pliuralistinis liberalus demokratinis ugdymo pobūdis sudaro galimybes asmens saviugdai;
- kinta tradicinis ugdymo situacijos supratimas, nes ugdytoją iš dalies gali pakeisti aukšto lygio edukacinės technologijos;
- žmogus yra svarbiausias.

Demokratiškumo ir liberalizmo idėjos yra neatsiejamos nuo šiuolaikinės užsienio kalbos dėstymo didaktikos.

R. Vazonienės ir L. Danilevičienės (2004) atlikto studentų motyvacijos studijuoti užsienio kalbas aukštojoje mokykloje tyrimo rezultatai atskleidė, jog studentų užsienio kalbų mokymąsi lemia pažintiniai, socialiniai pareigos ir perspektyvos motyvai: karjera, galimybė vartoti užsienio kalbas praktiškai, įdomumas, akiračio plėtimo svarba, įtaka stipendijai, tėvų valia. Sėkmingą užsienio kalbų mokymąsi lemia šie motyvaciniai veiksniai: įdomios paskaitos, geras užsienio kalbų žinių įvertinimas, puikūs santykiai tarp dėstytojų ir studentų, mokymosi priemonių gausa bei įvairovė.

Siekimas užtikrinti geresnį mokymą(si) visame pasaulyje tapo nauju iššūkiu postmodernistinės visuomenės švietimo sistemoms. Konstruktyvizmas – naujoji mokymo(si) teorija, besiremianti filosofiniais epistemologijos aspektais, bendrųjų sistemų teorijos argumentais, mikro-sociologine teorija (socialiniu konstruktyvizmu) – jau tapo mokymo(si) paradigmos raidos veiksniumi įvairiuose švietimo sistemų lygmenyse, įskaitant ir universitetines studijas. N. Burkšaitienė (2006), atlikusi mokslinės literatūros analizę, priėjo išvados, kad užsienio kalbų mokyme ir mokymesi taip pat vyksta poslinkis nuo tradicinės link konstruktyvistinės mokymo(si) paradigmos, kuriai būdinga: komunikatyvinio požiūrio įsivyravimas mokant(is) užsienio kalbų, mokymo programų raida; inovacinių mokymo(si) metodų taikymas; požiūrio į besimokantįjį ir dėstytoją raida; vertinimo pokyčiai.

J. Dovydaitienės ir A. Zapolskienės (2006) atliktas tyrimas atskleidė, jog mokantis užsienio kalbų vieni motyvai vertinami aukščiau, kiti laikomi mažiau vertingais (žr. 5 lent.).

5 lentelė

Aukščiausiai vertinami suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvai (suvestinė pagal šalis, proc.) (Dovydaitienė, Zapolskienė, 2006)

Mokymosi motyvai	Respondentai							
	Visi respondentai		Lietuva		Vokietija		Šveicarija	
	M	V	M	V	M	V	M	V
Kelionės užsienyje	66,33		59,86		69,07		75,00	
	32,43	67,57	61,62	38,38	22,73	77,27	26,22	73,78
Noriu būti išsilavinęs, kultūringas žmogus	60,67		59,86		54,64		69,64	
	45,95	54,05	61,62	38,38	52,27	47,73	36,84	63,16
Noriu bendrauti su kitakalbiais jų gimtąja kalba	57,33		61,90		48,45		57,14	
	46,85	53,15	62,63	37,37	52,27	47,73	52,27	47,73
Noriu geriau suprasti kitas kultūras	49,33		42,68		50,52		60,71	
	45,94	54,06	38,38	61,62	43,18	56,82	82,41	17,59
Profesinis tobulėjimas	46,33		53,74		35,05		42,86	
	56,76	43,24	51,52	48,48	65,91	34,09	73,68	26,32
Manau, kad užsienio kalba – didelė vertybė	43,67		63,95		20,62		26,79	
	62,16	37,84	62,63	37,37	84,09	15,91	94,74	5,26
Mokytis įdomu	42,33		37,41		42,27		50,00	
	66,67	33,33	42,42	57,58	61,36	38,64	63,16	36,84
Mokytis naudinga	39,33		48,98		20,62		42,86	
	61,26	38,74	48,48	51,52	72,73	27,27	63,16	36,84
Dalykiniai (specialybės) interesai	38,67		48,98		24,74		26,79	

Kaip atskleidžia J. Dovydaitienės ir A. Zapolskienės (2006) atlikto tyrimo rezultatai, respondentai teikia pirmenybę šiems pažintiniams, asmenybės tobulėjimo, savirealizacijos motyvams: kelionės užsienyje (66,33 proc.), noras būti kultūringu, išsilavinusiu žmogumi (60,67 proc.), noras geriau suprasti kultūras (49,33 proc.), kalba – didelė vertybė (43,67 proc.), mokytis įdomu (42,33

proc.), mokytis naudinga (39,33 proc.), noras skaityti literatūrą užsienio kalba (33,67 proc.). Dominuojantys socialiniai motyvai – noras būti išsilavinusiu, kultūringu žmogumi, noras bendrauti su kitakalbiais jų gimtąja kalba, kelionės užsienyje, noras geriau suprasti kitas kultūras, noras dirbti užsienyje, susirašinėjimas. Apklausoje dominuojanti mokymosi motyvų įvairovė charakterizuoja respondentus kaip kryptingas, brandžias asmenybes.

N. Burkšaitienė (2006) atliko užsienio kalbų mokymosi tyrimą penkiuose Lietuvos universitetuose. Tyrimo imtis – 972 bakalauro dieninių studijų studentai, besimokantys 25 specialybių pirmuosiuose kursuose. Tyrimo metu nustatyta: 1) pirmųjų kursų studentams geriausiai žinomi tradiciniai užsienio kalbos (anglų k.) mokymo(si) metodai; konstruktyvistiniai mokymo/si metodai mažiau paplitę; 2) universitetinių studijų pradiniam etape respondentų metakognityviniai giluminės analizės, kritinio mąstymo ir refleksijos įgūdžiai nėra pakankamai išvystyti; 3) egzistuoja nuo silpno iki vidutiniško stiprumo statistiškai reikšmingi ryšiai tarp studentams pažįstamos vertinimo aplinkos parametrų, iš kurių pažymėtini:

- ryšys tarp studentų pasitenkinimo savo pasiekimais ir vertinimo aplinkos;
- ryšys tarp studentų pažangos, aptariamą su dėstytoju, ir diskusijų tarp studentų ir dėstytojo, kaip pagerinti mokymo/si rezultatus;
- ryšys tarp studentų pagyrimo už pasiektą pažangą ir dėstytojo sukurtos motyvacijos mokytis; tarp diskusijų, kaip pagerinti mokymosi rezultatus, ir dėstytojo sukurtos motyvacijos mokytis; tarp vertinimo teisingumo ir visapusiškumo ir dėstytojo sukurtos motyvacijos mokytis.

N. Burkšaitienė (2006) akcentuoja vertinimo aplinkos, kurioje ypač svarbų vaidmenį atlieka vertinimo teisingumas ir visapusiškumas, santykiai tarp dėstytojo ir studentų bei dėstytojo sukurta motyvacija mokytis, svarbą.

2. SUAUGUSIŲJŲ UŽSIENIO KALBŲ MOKYMOŠI MOTYVACIJOS TYRIMAS

2.1. Tyrimo imtis ir metodika

Tam, kad tyrimo rezultatų analizė būtų aiškesnė ir atspindėtų ne tik fundamentalųjį, bet ir taikomąjį tyrimo rezultatų aspektą, visų pirma būtina supažindinti su tyrimo metodika. Suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos tyrimas gana sudėtingas ir reikalauja kruopščiai apgalvotos tyrimo strategijos.

Tyrimui atlikti pasitelkta viena iš pirminių duomenų rinkimo procedūrų – anketinė apklausa, kuomet iš anksto yra paruošiama klausimų bazė. Tyrimo ataskaitiniu vienetu pasirinkti kuo įvairesnės socialinės padėties visuomenės narius. Siekiant įvertinti suaugusiųjų motyvaciją mokytis užsienio kalbų, buvo atlikti du anketiniai tyrimai

Anketinės apklausos respondentais buvo pasirinkti studentai ir užsienio kalbų mokymosi kursų lankytojai. Visi tyrimo dalyviai apklausoje dalyvavo tiesiogiai, taigi, apklausai atlikti nebuvo taikoma pasiekimo per tarpininkus strategija, kuri remiasi neformaliais ryšiais.

Šių netikimybių tyrimo imtis buvo formuojama atrankiniu būdu. Pagrindinė tyrimo imtis – Lietuvos Respublikos gyventojai, besimokantys užsienio kalbų (universitete ar užsienio kalbų kursuose). Vykdam tyrimą laikomasi išorinio imties kriterijaus, t. y. respondentai pasirenkami pagal kelis objektyvius požymius. Atrenkant respondentus nebuvo paisoma griežtų taisyklių ar principų, - anketuojant studentus tyrimo anketą užpildyti buvo prašoma Lietuvos universitetų studentų, o kitame tyrime dalyvavo užsienio kalbų kursų lankytojai. Iš viso apklausoje dalyvavo 350 respondentų (100 studentų ir 250 užsienio kalbų kursų lankytojų). Tyrimo dalyvių pasiskirstymas pagal demografinės charakteristikas atspindi 6 lentelėje.

6 lentelė

Demografinės tyrimo dalyvių charakteristikos

Demografinės charakteristikos	Studentų tyrimas	Užsienio kalbų mokymosi kursų lankančių asmenų tyrimas
--------------------------------------	-------------------------	---

		Respon- dentų sk.	Respon- dentų proc.	Respondentų sk.	Respondentų proc.
Lytis	Vyras	45	45	101	101
	Moteris	55	55	149	149
Amžius	Iki 20 metų	12	12	38	38
	21-30 metų	37	37	81	81
	31- 40 metų	24	24	57	57
	41- 50 metų	12	12	33	33
	51 - 60 metų	10	10	30	30
	Virš 61 metų	5	5	11	11
	Nebaigtas Vidurinis	21	21	62	62
Išsilavinimas	Vidurinis	31	31	68	68
	Aukštesnysis (technikumas)	23	23	56	56
	Aukštasis	25	25	64	64
	Ištekėjusi / vedęs	39	39	93	93
Šeimyninė padėtis	Išsiskyrusi (-ęs)	16	16	32	32
	Našlė / našlys	5	5	10	10
	Gyvenate nesusituokę	23	23	53	53
	Viengungis / vieniša	17	17	62	62
Gimtoji kalba	Lietuvių	81	81	154	154
	Rusų	6	6	36	36
	Kita	13	13	60	60

Kaip atskleidžia lentelė, tyrimuose dalyvavo daugiau moterų negu vyrų. Tyrimų respondentai buvo įvairių amžiaus grupių (studentų tyrime dalyvavo ir neakivaizdinio skyriaus studentai), daugiausia tyrimo dalyvių priklausė 21-30 metų amžiaus grupei.

Tyrimui buvo naudojamos anoniminės mišraus tipo anketos, parengtos specialiai tyrimų tikslui įgyvendinti (žr. 1 ir 2 priedą). Anketos prasideda maloniu kreipiniu į apklausos dalyvį ir glaustu tyrimo esmės nusakymu kreipiantis į potencialų respondentą. Be to, tam, kad respondentai nesuklystų, anketų pradžioje buvo pateikiamos glaustos instrukcijos, t.y. paaiškinimai kaip anketos turi būti pildomos. Tiesą sakant, atliekant apklausą, daugumai respondentų papildomai teko paaiškinti vienokį ar kitokį su anketų pildymu susijusių klausimą.

Patogumo dėlei nebuvo norima apklausos dalyvių apkrauti ilgomis ir sudėtingomis anketomis, nes tokios anketos būtų reikalavusios skirti daug laiko, o žmonės to daryti nelinkę. Visi anketų klausimai buvo sudaryti taip, kad nevargintų apklausos dalyvio, visgi, tiesą sakant, kai kuriems respondentams apklausos anketos pasirodė netgi labai sudėtingos, reikalaujančios daug laiko ir pastangų.

Buvo sugalvoti kuo tikslesni ir kuo tinkamesni anketų klausimai. Kadangi beveik visi anketų klausimai yra uždarojo tipo, galima teigti, jog jie buvo sudaryti iš paskatinančiosios dalies (klausimo) ir suformuluotų atsakymų alternatyvų. Apklausoms atlikti buvo pasirinkti būtent tokio tipo klausimai, kadangi tokiu būdu lengviau užrašomi ir analizuojami duomenys, mažiau sutinkama skirtingų klausimo interpretacijų, o be to, manoma, jog tai patogesnis ir paprastesnis būdas pačiam respondentui.

Vykdamas apklausas buvo vadovaujamasi geranoriškumo, etiniais ir teisiniais principais. Visi tyrimo dalyviai informuoti apie tyrimo tikslą, duomenų anonimiškumą ir supažindinti su klausimyno pildymo instrukcija. Taip pat buvo pabrėžiama, kad dalyvauti tyrime nėra privaloma, tačiau tik keletas potencialių respondentų atsisakė tai daryti. Tyrimo dalyviams užpildžius klausimynus, tuoj pat jie buvo surenkami. Laiko atsakymams skiriama tiek, kiek reikėjo tyrimo dalyviams, tačiau klausimynui užpildyti pakako 10–15 min.

Tiriamųjų paprašyta atsakyti į pateiktus klausimus bei teiginius sąžiningai ir savarankiškai. Statistinė tyrimo duomenų analizė atlikta naudojant programų paketą *SPSS.14 for Windows bei Microsoft Excel*. Aprašomosios statistikos metodais apskaičiuotos įvairių rodiklių skaitinės charakteristikos. Vertinant apklausos duomenis buvo skaičiuojamas tiek vidutinis teiginių balas, tiek procentinis atsakymų į klausimus duomenų pasiskirstymas.

2.2. Studentų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos tyrimo rezultatų analizė

Pirmuoju anketos klausimu tyrime dalyvusių aukštųjų mokyklų studentų teirautasi, ar, jų nuomone, užsienio kalbos mokėjimas yra naudingas. Atsakymų į šį tyrimo klausimą pasiskirstymas atsispindi 7 lentelėje. Kaip atskleidžia lentelėje pateiktas dažnių skirstinys, iš tyrime dalyvavusių 55 moterų, 29 proc. mano, jog užsienio kalbos(-ų) mokėjimas yra labai naudingas. 23 proc. iš 45 tyrime dalyvavusių vyrų taip pat pasirinko šį teiginį. Nemaža dalis respondentų (32 proc. tyrimo dalyvių) mano, jog užsienio kalbų mokymasis yra gana naudingas.

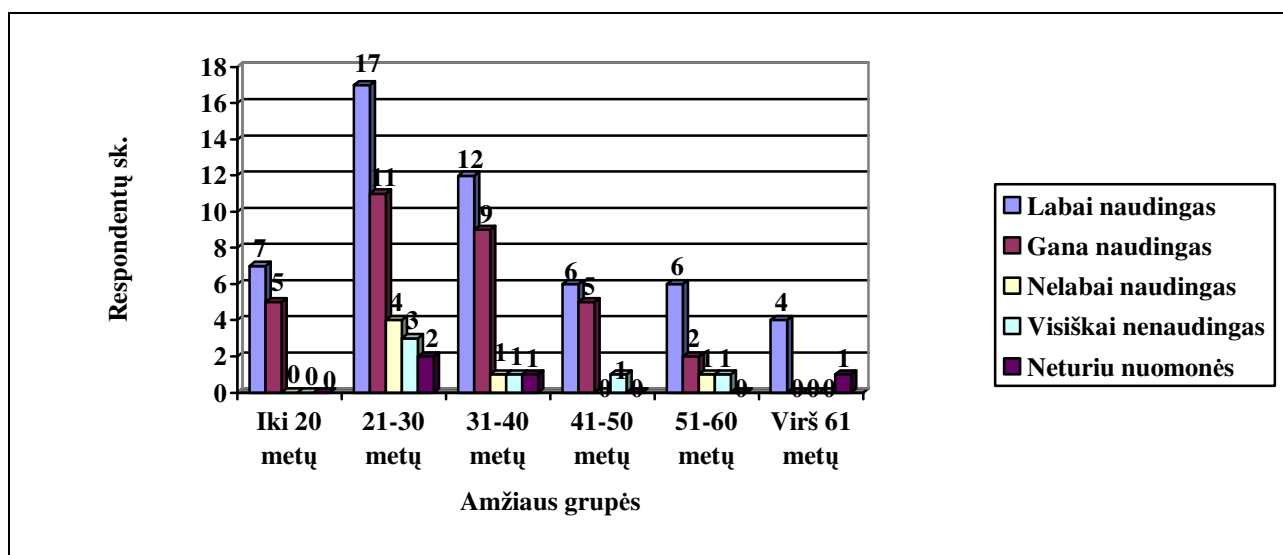
7 lentelė

**Respondentų nuomonės dėl užsienio kalbos(ų) mokėjimo naudingumo ir lyties priklausomybė
(proc.)**

Atsakymo variantai / lytis	Vyras	Moteris	Iš viso:
Labai naudingas	23	29	52
Gana naudingas	15	17	32
Nelabai naudingas	4	2	6
Visiškai nenaudingas	2	4	6
Neturiu nuomones	1	3	4
Iš viso:	45	55	100

Tačiau buvo ir tokių respondentų, kurie pažymėjo atsakymo variantus „nelabai naudingas“ ir „visiškai nenaudingas“ (6 proc. respondentų).

Respondentų nuomonė apie kalbų mokymosi naudingumą ir amžiaus priklausomybę atsispindi 3 paveksle.

3 pav. Respondentų nuomonės dėl užsienio kalbos(-ų) mokymosi naudingumo ir amžiaus priklausomybė (n=100)

Visose amžiaus grupėse dažniausiai pasirinkti atsakymai, kaip atskleidžia 3 pav., buvo „labai naudingas“ bei „gana naudingas“. Įdomu pažymėti, jog atsakymo variantus „nelabai naudingas“ ir „visiškai nenaudingas“ pažymėjo respondentai, kurių amžius nuo 21 iki 30 metų (atitinkamai 4 ir 3

tyrimo dalyviai). Tai jauni žmonės, kuriems užsienio kalba gyvenime tikrai gali būti reikalinga. Šiandieninė socialinė ir ekonominė padėtis lemia didelį išvykstančių dirbti svetur srautą, todėl jiems, norint gauti geresnį darbą, užsienio kalbos mokėjimas yra būtinas.

Kitu anketos klausimu išsiaiškinta, ar sunku yra išmokti užsienio kalbą. Atsakymai į šį anketos klausimą atsispindi 8 lentelėje.

8 lentelė

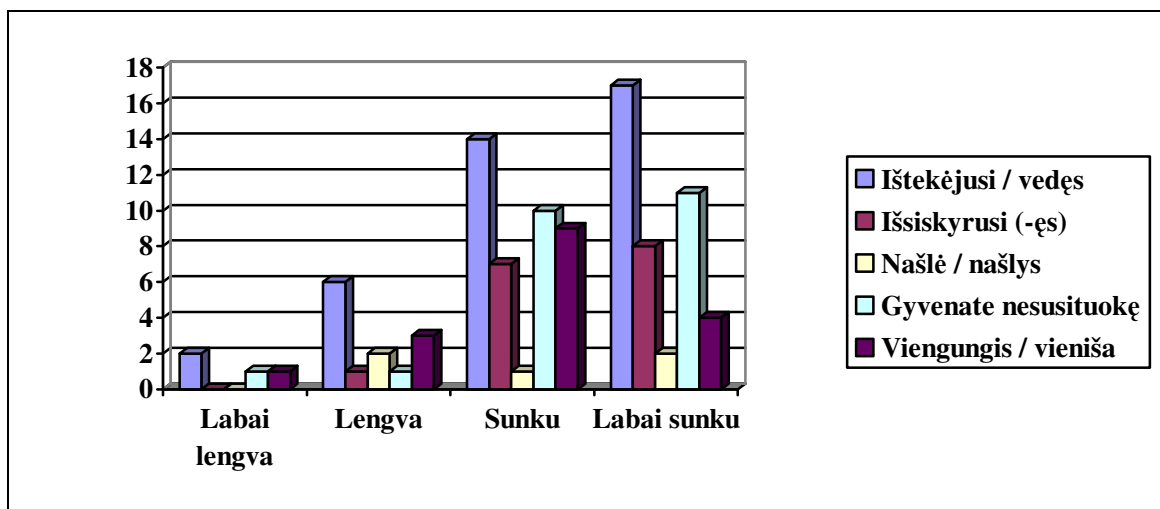
**Atsakymų į klausimą „Ar sunku puikiai išmokti užsienio kalbą“
ir tyrimo dalyvių amžiaus priklausomybė (proc.)**

Amžius		Labai lengva	Lengva	Sunku	Labai sunku	Iš viso:
Iki 20 metų	Respondentų sk.	1	3	3	5	12
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	8,3%	25,0%	25,0%	41,7%	100,0%
	Respondentų proc.	1,0%	3,0%	3,0%	5,0%	12,0%
21-30 metų	Respondentų sk.	0	5	17	15	37
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	,0%	13,5%	45,9%	40,5%	100,0%
	Respondentų proc.	,0%	5,0%	17,0%	15,0%	37,0%
31-40 metų	Respondentų sk.	2	4	7	11	24
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	8,3%	16,7%	29,2%	45,8%	100,0%
	Respondentų proc.	2,0%	4,0%	7,0%	11,0%	24,0%
41-50 metų	Respondentų sk.	0	1	6	5	12
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	,0%	8,3%	50,0%	41,7%	100,0%
	Respondentų proc.	,0%	1,0%	6,0%	5,0%	12,0%
51-60 metų	Respondentų sk.	1	0	6	3	10
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	10,0%	,0%	60,0%	30,0%	100,0%
	Respondentų proc.	1,0%	,0%	6,0%	3,0%	10,0%
virš 61 metų	Respondentų sk.	0	0	2	3	5
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	0%	0%	40,0%	60,0%	100,0%
	Respondentų proc.	0%	0%	2,0%	3,0%	5,0%
Iš viso:	Respondentų sk.	4	13	41	42	100
	Respondentų proc.	4,0%	13,0%	41,0%	42,0%	100,0%

Pastebima, jog didžioji dalis (42 proc.) tyrime dalyvavusių respondentų nurodė, jog išmokti užsienio kalbą yra labai sunku. 41 proc. respondentų teigimu, užsienio kalbą išmokti yra sunku. Jog tai padaryti lengva, pažymėjo tik 13 proc. tyrimo dalyvių. Iki 20 metų amžiaus grupėje daugiausia tyrimo dalyvių (50 proc. šios amžiaus grupės respondentų) pasirinko atsakymo variantus lengva ir sunku. 21-30 metų tyrimo dalyvių atsakymai buvo įvairūs, tačiau nei vienas iš jų nenordė, jog užsienio kalbą yra

lengva išmokyti. 31-40 metų bei virš 61 metų amžiaus grupėse dažniausiai pažymėtas atsakymo variantas buvo „labai sunku“ (atitinkamai 45,8 ir 60 proc.). Nustatyta, jog daugumai tyrimo dalyvių, kuriems yra 41-60 metų, užsienio kalbą išmokyti yra sunku.

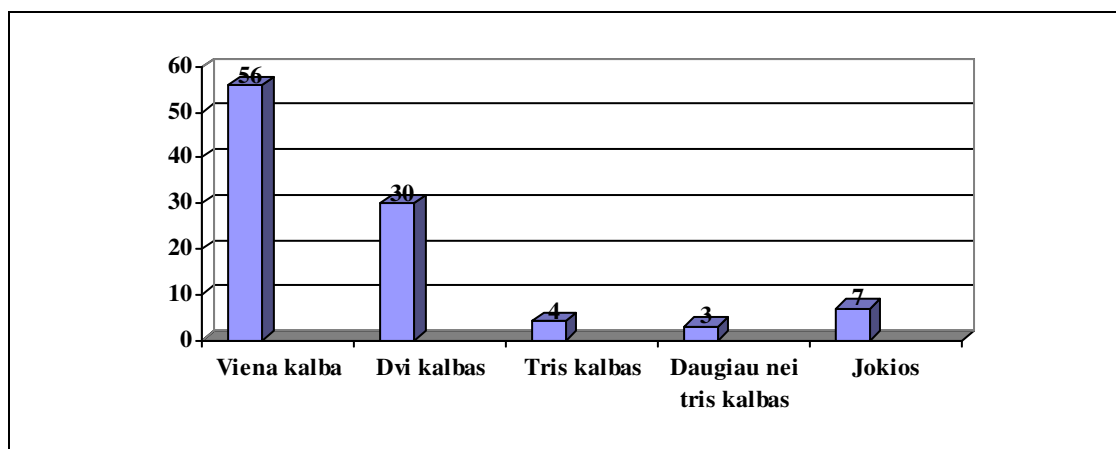
Įdomu įvertinti užsienio kalbos išmokymo galimybių įvertinimą atskirose respondentų šeimyninių padėčių grupėse. 4 pav. atsispindi atsakymų į klausimą „Ar sunku išmokyti užsienio kalbą?“ ir šeimyninės padėties priklausomybę.

4 pav. Atsakymų į klausimą „Ar sunku išmokyti užsienio kalbą?“ ir šeimyninės padėties priklausomybė (n=100)

Pastebima, jog ištekėjusių / vedusių, išsiskyrusių, gyvenančių nesusituokus šeimyninės padėties grupėse dažniausiai pasitaikęs atsakymas buvo „labai sunku“. Galima teigti, jog tokia atsakymo į minėtąjį klausimą bei šeimyninės padėties priklausomybė atskleidžia, jog šeimas sukūrę asmenys yra labiau užsiėmę šeimyniniais reikalais ir yra mažiau linkę mokytis užsienio kalbų, kadangi jiems tai sunki užduotis.

Trečiuoju anketos klausimu buvo išsiaiškinta, kiek kalbų, neskaitant gimtosios, respondentai moka pakankamai gerai, kad galėtų dalyvauti pokalbyje. Atsakymų pasiskirstymas atsispindi 5 paveiksle.

5 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal mokamų kalbų, neskaitant gimtosios, skaičių (n=100)

Pastebima, jog didžioji dalis tyrimo dalyvių (t.y. 56 respondentai) moka vieną užsienio kalbą, 30 – dvi kalbas ir tik 7 dalyviai nemoka jokios užsienio kalbos, išskyrus savo gimtąją. Nustatyta, jog vieną kalbą moka daugiausiai 21-40 tyrimo dalyvių. Dvi kalbas moka net 48,64 proc. 21-30 metų amžiaus respondentų. 2 tyrimo dalyvavę studentai nurodė, jog moka tris kalbas, o daugiau nei 3 kalbas moka 2 respondentai, nurodę, jog jų amžius yra nuo 41 iki 50 metų (žr. 9 lent.).

9 lentelė

Respondentų mokamų kalbų skaičiaus ir amžiaus priklausomybė

Amžius / Atsakymų variantai	Vieną kalbą	Dvi kalbas	Tris kalbas	Daugiau nei tris kalbas	Jokios	Iš viso
Iki 20 metų	5	5	2	0	0	12
21-30 metų	18	18	1	0	0	37
31-40 metų	18	6	0	0	0	24
41-50 metų	8	1	1	2	0	12
51-60 metų	2	0	0	1	7	10
Virš 61 metų	5	0	0	0	0	5
Iš viso	56	30	4	3	7	100

Atsakymų į šį anketos klausimą pasiskirstymo priklausomybė nuo tyrimo dalyvių lyties pateikiama 10 lentelėje.

Respondentų mokamų kalbų skaičiaus ir lyties priklausomybė

Lytis		Vieną kalbą	Dvi kalbas	Tris kalbas	Daugiau nei tris kalbas	Jokios	Iš viso:
Vyras	Respondentų sk.	22	17	2	2	2	45
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	48,9%	37,8%	4,4%	4,4%	4,4%	100,0%
	Respondentų proc.	22,0%	17,0%	2,0%	2,0%	2,0%	45,0%
Moteris	Respondentų sk.	34	13	2	1	5	55
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	61,8%	23,6%	3,6%	1,8%	9,1%	100,0%
	Respondentų proc.	34,0%	13,0%	2,0%	1,0%	5,0%	55,0%
Iš viso	Respondentų sk.	56	30	4	3	7	100
	Respondentų proc.	56,0%	30,0%	4,0%	3,0%	7,0%	100,0%

Kaip matyti iš lentelėje pateiktų duomenų, ryškių skirtumų lyties aspektu nepastebėta, tiek moterų, tiek vyrų dauguma moka vieną kalbą.

Atsakydami į ketvirtąjį anketos klausimą respondentai įvertino veiksnius, lemiančius sėkmingą užsienio kalbos(-ų) mokymąsi. Tyrimo dalyvių atsakymų pasiskirstymas atsispindi 11 lentelėje.

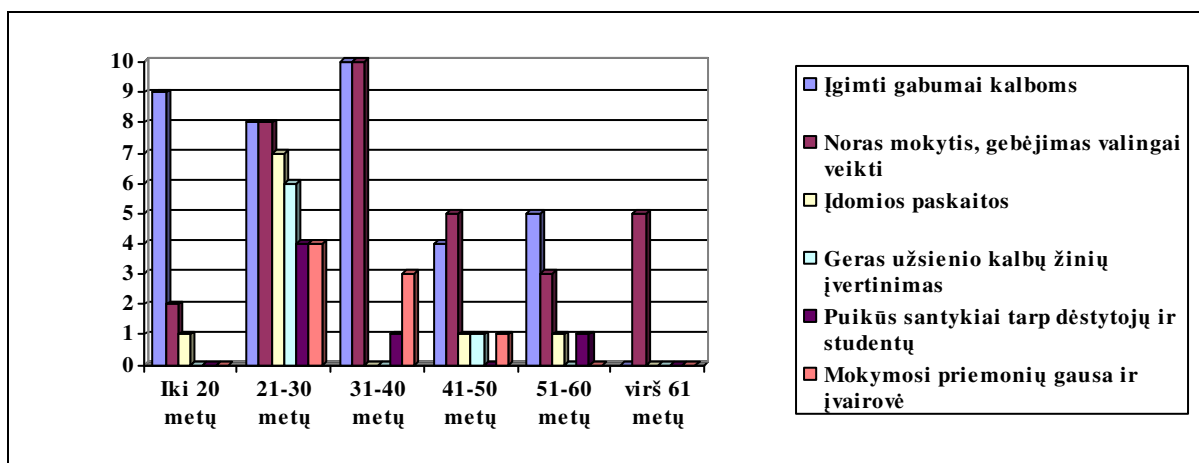
Nurodytų veiksnių, lemiančių sėkmingą užsienio kalbos(-ų) mokėjimą, ir išsilavinimo priklausomybė (proc.)

Išsilavinimas		Įgimti gabumai kalboms	Noras mokytis, gebėjimas valingai veikti	Įdomios paskaitos	Geras užsienio kalbų žinių įvertinimas	Puikūs santykiai tarp dėstytojų ir studentų	Mokymosi Priemonių gausa ir įvairovė	Iš viso:
Nebaigtas vidurinis	Respondentų sk.	13	4	1	0	2	1	21
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	61,9%	19,0%	4,8%	0,0%	9,5%	4,8%	100,0%
	Respondentų proc.	13,0%	4,0%	1,0%	0,0%	2,0%	1,0%	21,0%
Vidurinis	Respondentų sk.	13	9	2	4	1	2	31
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	41,9%	29,0%	6,5%	12,9%	3,2%	6,5%	100,0%
	Respondentų	13,0%	9,0%	2,0%	4,0%	1,0%	2,0%	31,0%

	proc.							
Aukštesnysis (technikum.)	Respondentų sk.	6	13	1	0	1	2	23
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	26,1%	56,5%	4,3%	0,0%	4,3%	8,7%	100,0%
	Respondentų proc.	6,0%	13,0%	1,0%	0,0%	1,0%	2,0%	23,0%
Aukštasis	Respondentų sk.	4	7	6	3	2	3	25
	Rerspondentų proc. (amžiaus grupėje)	16,0%	28,0%	24,0%	12,0%	8,0%	12,0%	100,0%
	Respondentų proc.	4,0%	7,0%	6,0%	3,0%	2,0%	3,0%	25,0%
Iš viso	Respondentų sk.	36	33	10	7	6	8	100
	Respondentų proc.	36,0%	33,0%	10,0%	7,0%	6,0%	8,0%	100,0%

Didžioji dalis tyrime dalyvavusių suaugusiųjų nurodė, jog sėkmingam užsienio kalbų mokymuisi didžiausios įtakos turi įgimti gabumai kalboms (36 proc.), noras mokytis, gebėjimas valingai veikti (33 proc.) bei įdomios paskaitos (10 proc.). Respondentai, kurių išsilavinimas yra nebaigtas vidurinis arba vidurinis, nurodė, jog sėkmingą užsienio kalbos mokėjimą lemia įgimti gabumai užsienio kalboms. O aukštesnįjį bei aukštąjį išsilavinimą įgijusių respondentų nuomone, sėkmingą užsienio kalbos mokymąsi lemia noras mokytis, gebėjimas valingai veikti.

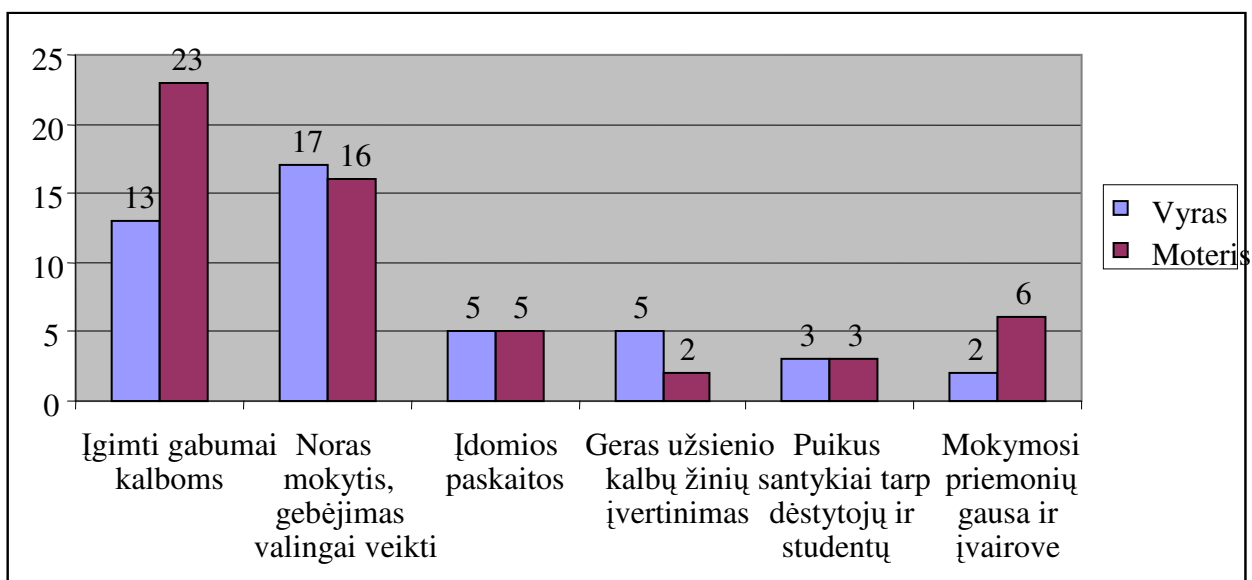
Atsakymų į analizuojamą klausimą ir tyrimo dalyvių amžiaus priklausomybė pateikiama 4 pav.

4 pav. Tyrimo dalyvių nuomonės dėl veiksnių, lemiančių sėkmingą užsienio kalbos mokėjimą bei amžiaus priklausomybė (n=100)

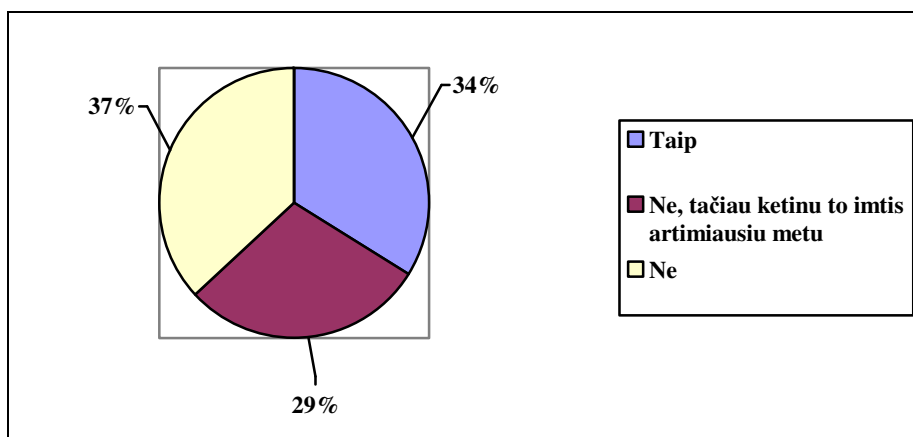
Pastebima, jog jaunesnių respondentų nuomone, sėkmingą užsienio kalbos mokėjimą lemia įgimti gabumai kalboms bei noras mokytis, valingai veikti, o tyrimo dalyviams, vyresniems nei 41 metai, atrodo, jog įgimti gabumai nėra tokie svarbūs, kaip noras mokytis, gebėjimas valingai veikti.

5 paveiksle atsispindi tyrimo dalyvių nuomonės dėl veiksnių, lemiančių sėkmingą užsienio kalbos mokėjimą bei lyties priklausomybę. Pastebima, jog daugiausia tyrime dalyvavusių moterų (23 proc. visų tyrimo dalyvių) nurodė, jog sėkmingą užsienio kalbos mokėjimą lemia įgimti gabumai kalboms, o didesnę dalis vyrų buvo linkę manyti, jog noras mokytis, gebėjimas valingai veikti yra svarbesnis veiksnys.

5 pav. Tyrimo dalyvių nuomonės dėl veiksnių, lemiančių sėkmingą užsienio kalbos mokėjimą bei lyties priklausomybę (n=100)

Respondentų buvo teirautasi, ar per pastaruosius metus teko mokytis užsienio kalbos(-ų) ar gerinti įgūdžius. Pastebima, jog net 37 proc. to nedarė, 29 proc. taip pat nesimokė užsienio kalbos(-ų) ir netobulino įgūdžių, tačiau ketina to imtis artimiausiu metu.

6 pav. Tyrimo dalyvių pasiskirstymas pagal mokymąsi užsienio kalbos(-ų) arba įgūdžių gerinimą per pastaruosius metus (proc.)

Tik tie 34 proc. tyrimo dalyvių, nurodžiusių, jog per pastaruosius metus mokėsi užsienio kalbos(-ų) ar gerino įgūdžius, atsakinėjo į 5-8 klausimus.

Tyrimo dalyvių, nurodžiusių, jog per pastaruosius metus mokėsi užsienio kalbos(-ų) ar gerino įgūdžius, šeštajame klausime buvo prašoma įvertinti 13 užsienio kalbos(-ų) mokymąsi skatinančių veiksnių. Šio klausimo teiginių įvertinimai atsispindi 12 lentelėje.

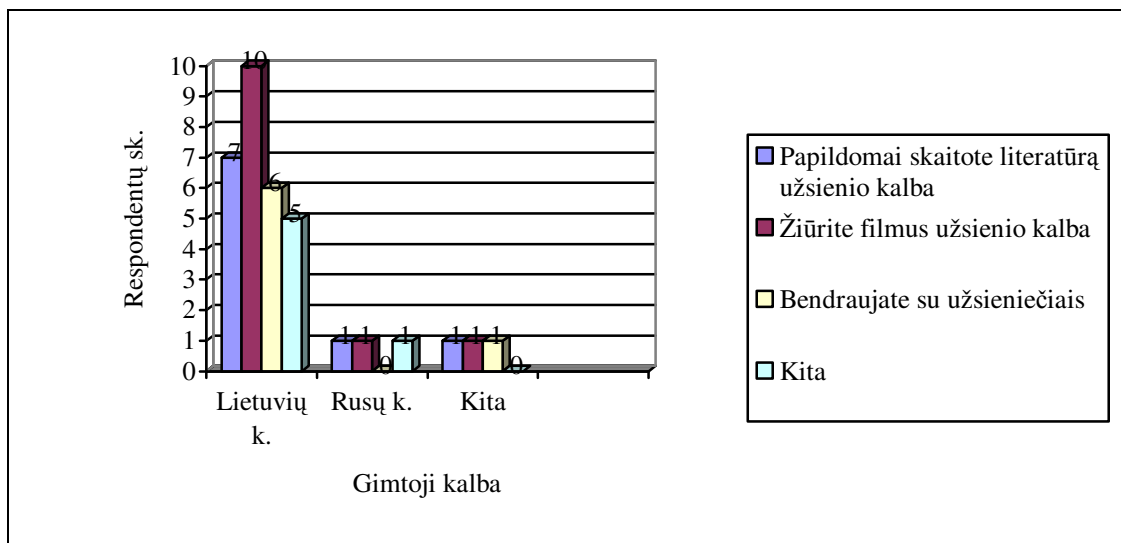
12 lentelė

Užsienio kalbos(-ų) mokymąsi skatinančių veiksnių įvertinimai (n=100)

Teiginiai / Atsakymo variantai	Sutinku	Iš dalies sutinku	Nesutinku	Iš viso:
Kelionės užsienyje	12	13	9	34
Noras būti kultūringu, išsilavinusiu žmogumi	19	10	5	34
Noras geriau suprasti kultūras	13	12	9	34
Kalba – didelė vertybė	10	13	11	34
Mokytis įdomu	11	13	10	34
Mokytis naudinga	10	15	9	34
Noras skaityti literatūrą užsienio kalba	15	16	3	34
Noras bendrauti su kitakalbiais jų gimtąja kalba	13	10	11	34
Noras dirbti užsienyje	6	12	16	34
Susirašinėjimas	11	9	14	34
Diskusijos apie užsienio kalbų svarbą	7	12	15	34
Mokytojo / dėstytojo paskatinimai	14	11	9	34
Geresnio darbo gavimo galimybės	11	10	13	34

Kaip atskleidžia lentelėje pateikti teiginių įvertinimai, didžiausio respondentų pritarimo susilaukė šie teiginiai: noras būti kultūringu, išsilavinusiu žmogumi; noras skaityti literatūrą užsienio kalba; mokytojo / dėstytojo paskatinimai. Mažiausiai mokytis užsienio kalbų skatina tokie veiksniai, kaip noras dirbti užsienyje bei diskusijos apie užsienio kalbų svarbą.

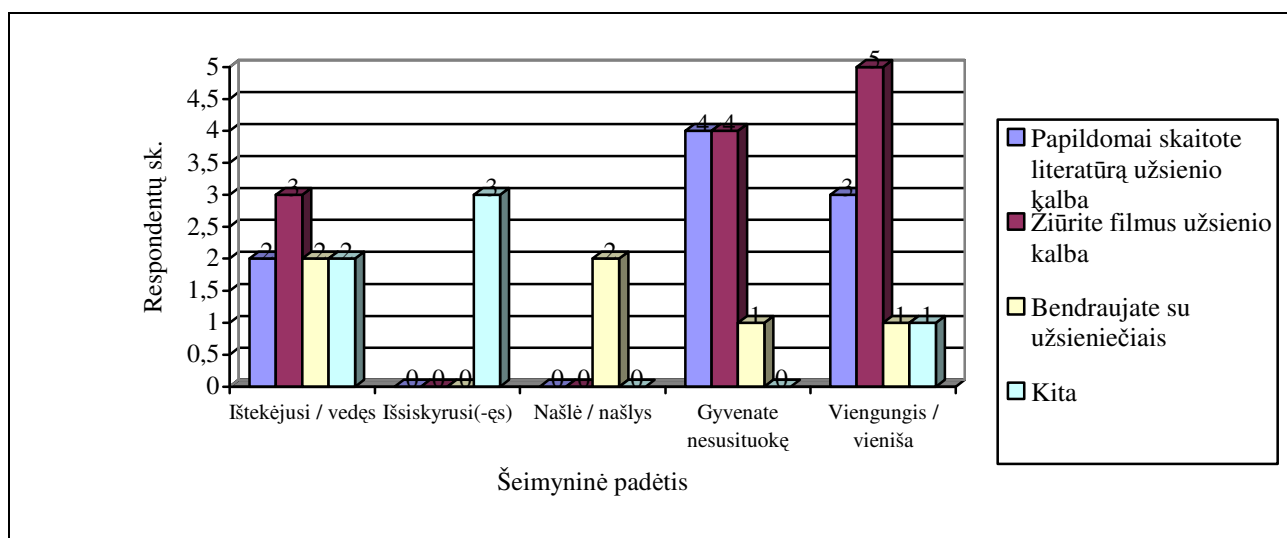
Kitu anketos klausimu respondentų teirautasi, kokių veiksmų jie imasi, norėdami tobulinti užsienio kalbos(-ų) įgūdžius. Atsakymai į šį klausimą analizuojami atsižvelgiant į respondentų gimtąją kalbą ir atsispindi 7 paveiksle.

7 pav. Tyrimo dalyvių veiksmų, tobulinant užsienio kalbų įgūdžius, ir gimtosios kalbos priklausomybė (n=100)

Nustatyta, jog didžioji dalis tyrimo dalyvių, kurių gimtoji kalba yra lietuvių, siekdami tobulinti užsienio kalbos(-ų) įgūdžius žiūri filmus (10 iš 34 tyrimo dalyvių) bei skaito literatūrą užsienio kalba (7 iš 34 tyrimo dalyvių). Kadangi dauguma studentų, dalyvavusių tyrime, gimtoji kalba yra lietuvių, nurodytų atsakymų į analizuojamąjį klausimą pasiskirstymas buvo netolygus kitų tautybių atstovų atsakymams. Pastebima tai, jog nei vienas respondentas, kurio gimtoji kalba yra rusų, nenurodė, jog siekdamas tobulinti užsienio kalbų įgūdžius, bendrauja su užsieniečiais.

Tyrimo dalyvių veiksmų, tobulinant užsienio kalbų įgūdžius, ir šeimyninės padėties priklausomybė atsispindi 8 pav. Nustatyta, jog ištekėjusių / vedusių, gyvenančių nesusituokus bei viengungių / vienišų tyrimo dalyvių grupėje, dauguma respondentų, siekdami tobulinti savo įgūdžius žiūri filmus užsienio kalba.

8 pav. Tyrimo dalyvių veiksmų, tobulinant užsienio kalbų įgūdžius, ir gimtosios kalbos priklausomybė (n=100)

Aštuntu anketos klausimu respondentų buvo teirujamasi, kiek vidutiniškai laiko per savaitę jie skiria užsienio kalbos(-ų) mokymuisi ar įgūdžių gerinimui. Nustatyta, jog 26,5 proc. respondentų skiria iki 1 val. (žr. 13 lent.).

13 lentelė

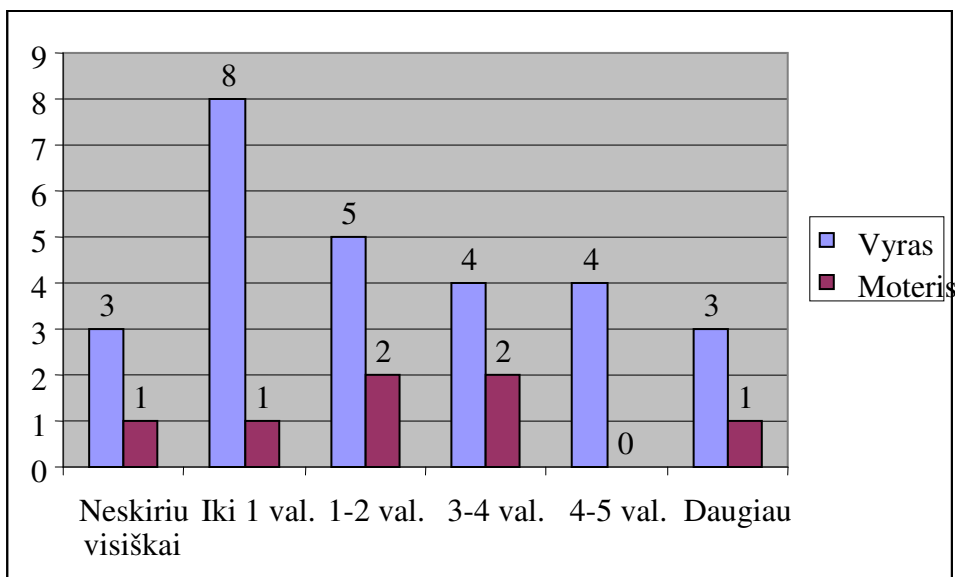
Laiko, vidutiniškai skiriamo užsienio kalbos(-ų) mokymuisi ar įgūdžių gerinimui, ir išsimokslinimo priklausomybė (proc.)

Išsilavinimas	Respondentai	Neskiriu visiskai	Iki 1 val.	1-2 val.	3-4 val.	4-5 val.	Daugiau	Iš viso:
Nebaigtas vidurinis	Respondentų sk.	1	5	3	4	2	0	15
	Respondentų proc. (išsilavinimo grupėje)	6,7%	33,3%	20,0%	26,7%	13,3%	,0%	100,0%
	Respondentų proc.	2,9%	14,7%	8,8%	11,8%	5,9%	,0%	44,1%
Vidurinis	Respondentų sk.	0	0	1	0	1	3	5
	Respondentų proc. (išsilavinimo grupėje)	,0%	,0%	20,0%	,0%	20,0%	60,0%	100,0%
	Respondentų proc.	,0%	,0%	2,9%	,0%	2,9%	8,8%	14,7%
Aukštesnysis	Respondentų sk.	1	3	3	2	1	0	10

(techni- kumas)	Respondentų proc. (išsilavinimo grupėje)	10,0%	30,0%	30,0%	20,0%	10,0%	,0%	100,0%
	Respondentų proc.	2,9%	8,8%	8,8%	5,9%	2,9%	,0%	29,4%
	Respondentų sk.	2	1	0	0	0	1	4
Aukštasis	Respondentų proc. (išsilavinimo grupėje)	50,0%	25,0%	,0%	,0%	,0%	25,0%	100,0%
	Respondentų proc.	5,9%	2,9%	,0%	,0%	,0%	2,9%	11,8%
	Respondentų sk.	4	9	7	6	4	4	34
	Respondentų proc. (išsilavinimo grupėje)	11,8%	26,5%	20,6%	17,6%	11,8%	11,8%	100,0%
	Respondentų proc.	11,8%	26,5%	20,6%	17,6%	11,8%	11,8%	100,0%

33,33 proc. tyrimo dalyvių užsienio kalbos mokymuisi ar įgūdžių gerinimui skiria iki 1 val., net 60 proc. vidurinį išsilavinimą įgijusių respondentų skiria daugiau nei 5 val. 30 proc. aukštąjį išsimokslinimą įgijusių tyrimo dalyvių užsienio kalbos mokymuisi ar įgūdžių gerinimui visiškai neskiria laiko.

Pastebima, jog daugiausia tyrime dalyvavusių vyrų nurodė, jog vidutiniškai skiria iki 1 val. užsienio kalbos mokymuisi ar įgūdžių gerinimui. Studentės šiam procesui skiria kiek daugiau laiko, daugiausia moterų nurodė, jog mokymuisi skiria 1-4 val. per savaitę (žr. 9 pav.).

9 pav. Laiko, vidutiniškai skiriamo užsienio kalbos(-ų) mokymuisi ar įgūdžių gerinimui, ir lyties priklausomybė (n=100)

Laiko, vidutiniškai skiriamo užsienio kalbos(-ų) mokymuisi ar įgūdžių gerinimui, ir tyrimo dalyvių amžiaus priklausomybė atsispindi 14 lentelėje.

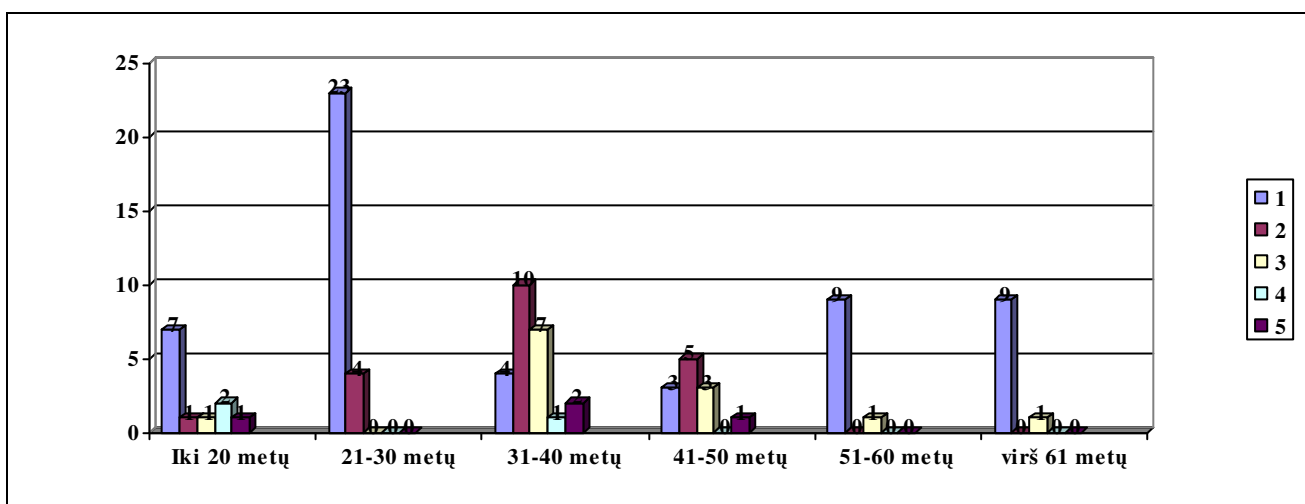
14 lentelė

Laiko, vidutiniškai skiriamo užsienio kalbos(-ų) mokymuisi ar įgūdžių gerinimui, ir amžiaus priklausomybė

Amžius / Atsakymų variantai	Neskiriu visiškai	Iki 1 val.	1-2 val.	3-4 val.	4-5 val.	Daugiau	Iš viso
Iki 20 metų	1	4	2	2	0	0	9
21-30 metų	3	3	3	3	3	2	17
31-40 metų	0	0	1	0	0	1	2
41-50 metų	0	1	1	1	0	0	3
51-60 metų	0	1	0	0	1	1	3
Iš viso	4	9	7	6	4	4	34

Kaip atskleidžia lentelė, daugiausia tyrimo dalyvių, kurių amžius nesiekia 21 metų, užsienio kalbos mokymuisi ar įgūdžių gerinimui vidutiniškai skiria iki 1 val. Vyresnių tyrimo dalyvių atsakymų į šį anketos klausimą pasiskirstymas buvo labai įvairus, tad sudėtinga išskirti bendrąsias tendencijas.

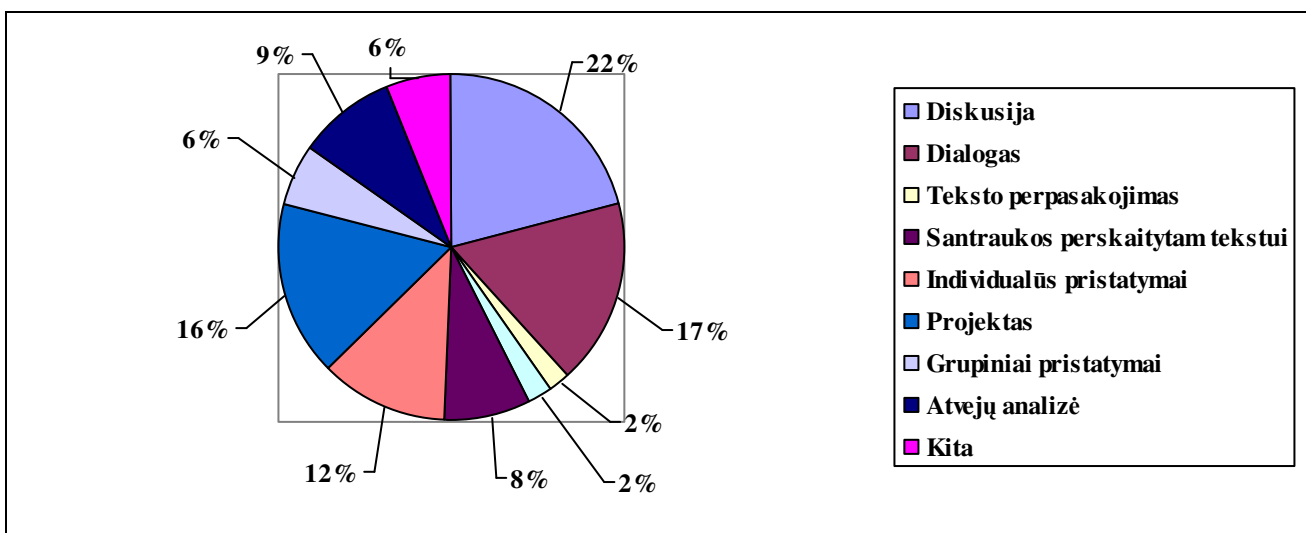
Į devintąjį anketos klausimą atsakinėjo visi šios respondentų grupės dalyviai. Juo buvo teirautasi, ar respondentai rekomenduoja mokytis užsienio kalbos(-ų) savo draugams, pažįstamiems, šeimos nariams. Atsakymai į šį tyrimo anketos klausimą buvo vertinami 1-5 balų skalėje (žr. 10 pav.).

10 pav. Rekomendavimo mokytis užsienio kalbos(-ų) ir respondentų amžiaus priklausomybė (n=100)

Pastebima, jog dauguma tyrimo dalyvių rekomenduotų mokytis užsienio kalbos(-ų) savo draugams, pažįstamiems, šeimos nariams, iš kurių net 22 proc. respondentų, priskyrusių save 21-30 metų amžiaus grupei. Įdomu ir tai, kad vyresnio amžiaus respondentai (virš 50 metų) šį atsakymo variantą žymėjo dažniau, nei jaunesnio amžiaus respondentai.

Paskutiniuju tyrimo anketos klausimu respondentų teirautasi, kokie, jų nuomone, yra efektyviausi užsienio kalbos mokymosi metodai. Atsakymų į šį anketos klausimą pasiskirstymas atsispindi 11 paveiksle.

11 pav. Respondentų nuomone efektyviausi užsienio kalbos mokymosi metodai (proc.)

Kaip atskleidžia paveikslas, tyrimo dalyvių nuomone, efektyviausi užsienio kalbos mokymosi metodai yra diskusija (22 proc.), dialogas (17 proc.) bei projektas (16 proc.). Mažiausiai respondentų, atsakydami į šį tyrimo anketos klausimą, pažymėjo teksto perpasakojimą (2 proc.) bei santraukos perskaitytam tekstui rengimą (2 proc.).

Įvertinus pirmojo anketinio tyrimo rezultatus, toliau šiame darbe analizuojami užsienio kalbų kursų lankytojų mokymosi motyvacijos anketinio tyrimo rezultatai.

2.3. Užsienio kalbų kursų lankytojų mokymosi motyvacijos anketinio tyrimo rezultatų analizė

Pirmuoju užsienio kalbų lankytojams pateiktos anketos klausimu buvo išsiaiškinta, ar respondentai pritaria teiginiui, jog šiuolaikinėje visuomenėje reikia mokytis visą gyvenimą. Atsakymui į šį anketos klausimą respondentai galėjo pasirinkti vieną iš trijų pateiktų atsakymų variantų. Nustatyta, jog daugiau nei pusė visų respondentų (54,8 proc.) šiam teiginiui pritaria ir tik 37 respondentai atsakydami į šį anketos klausimą pasirinko atsakymo variantą „ne“. Tyrimo dalyvių nuostatos dėl mokymosi visą gyvenimą būtinybės atsispindi 15 lentelėje.

15 lentelė

Tyrimo dalyvių nuostatų dėl mokymosi visą gyvenimą būtinumo ir lyties dažnių skirstinys

Lytis / Atsakymų variantai	Taip	Ne	Nežinau	Iš viso
Vyras	63	13	25	101
Moteris	74	24	51	149
Iš viso	137	37	76	250

Pastebima, jog moterys buvo labiau linkusios pritarti teiginiui dėl mokymosi visą gyvenimą reikalingumo negu vyrai; tačiau net 24 tyrimo dalyvės atsakydamos į klausimą nurodė, jog teiginiui nepritaria, kai tuo tarpu tik 13 vyrų nepritarė teiginiui. Atsakymų į pirmąjį klausimą ir šeimyninės padėties dažnių skirstinys pateikiamas 16 lentelėje.

16 lentelė

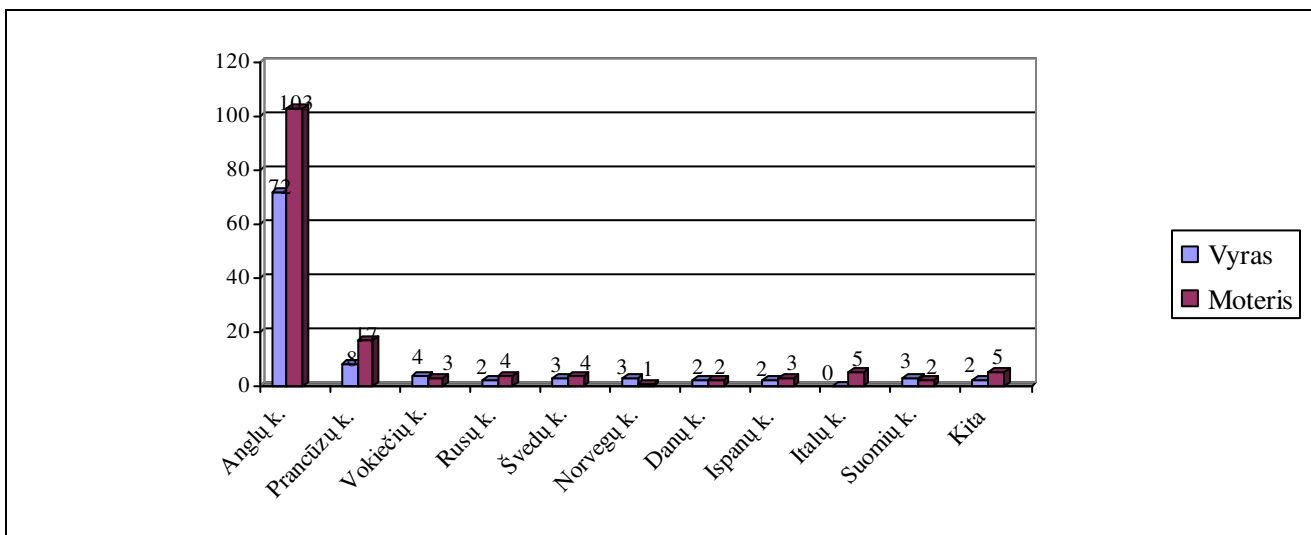
Tyrimo dalyvių nuostatų dėl mokymosi visą gyvenimą būtinumo ir šeimyninės padėties dažnių skirstinys

Šeimyninė padėtis / Atsakymų variantai	Taip	Ne	Nežinau	Iš viso
Ištekėjusi / vedęs	58	25	10	93
Išsiskyrusi (-ęs)	14	7	11	32
Našlė / našlys	6	0	4	10
Gyvenate nesusituokę	10	2	41	53
Viengungis / vieniša	49	3	10	62
Iš viso	137	37	76	250

Ištekėjusių / vedusių, išsiskyrusių, našlių bei viengungių / vienišų respondentų grupėse dauguma tyrimo dalyvių nurodė, jog teiginiui, kad mokytis visą gyvenimą reikia, pritaria. Tačiau didžioji dalis respondentų, kurie gyvena nesusituokę pasirinko atsakymo variantą „nežinau“. Analizuojant atsakymo į šį klausimą rezultatus pastebima ir tai, jog net 30,4 proc. visų tyrimo dalyvių

pasirinko neutraliausią atsakymo variantą „nežinau“. Galima daryti prielaidą, jog kai kurie respondentai nėra pakankamai informuoti apie šiuolaikinio suaugusiųjų švietimo poreikį ir galimybes.

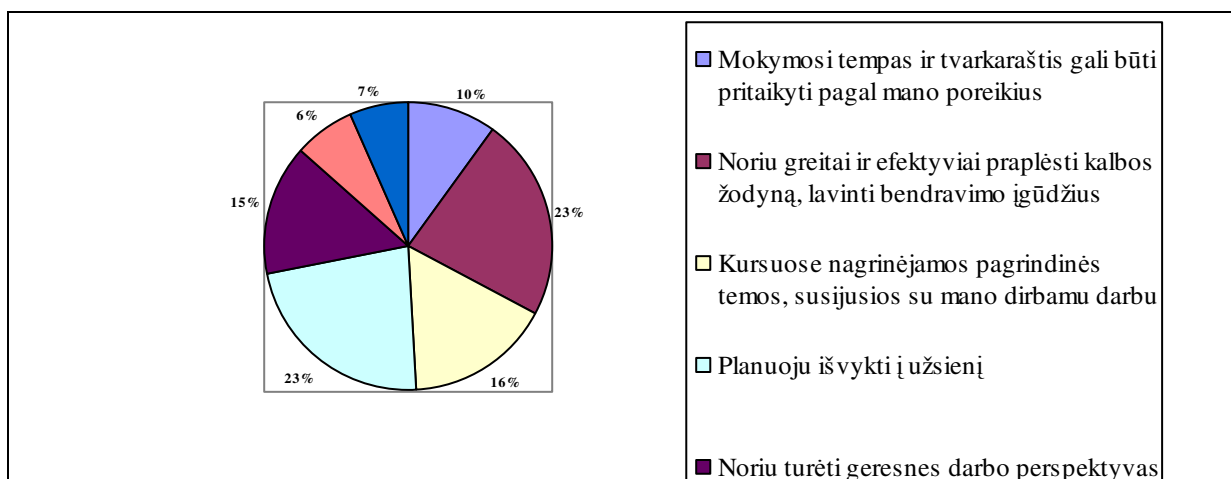
Antruoju anketos klausimu respondentų buvo prašoma nurodyti, kokią užsienio kalbą jie mokosi kalbų kursuose. Respondentai galėjo pasirinkti vieną (ar kelis) iš pateiktų atsakymų variantų arba nerandus tinkamos užsienio kalbos, įrašyti savo. Nustatyta, jog net 69,99 proc. tyrimo dalyvių kursuose mokosi anglų kalbos. Jokia kita kalba tarp tyrimo dalyvių nėra tokia populiari kaip anglų. Tiesa, 10 proc. respondentų mokosi prancūzų k., o 3 proc. – vokiečių; kitų užsienio kalbų moksi žymiai mažiau tyrimo dalyvių. Respondentų pasiskirstymas pagal užsienio kalbas, kurių mokosi bei lytį, atsispindi 12 paveiksle.

12 pav. Tyrimo dalyvių pasiskirstymas pagal lytį ir užsienio kalbas, kurių mokosi (n=250)

Pastebima, jog moterys, labiau negu vyrai užsienio kalbų kursuose yra linkę mokytis užsienio kalbų. 41,2 proc. visų respondentų yra moterys, kurios mokosi anglų kalbos, o 28,8 proc. – tai vyrai, besimokantys anglų kalbos užsienio kalbų kursuose.

Trečiuoju anketos klausimu respondentų tairautasi, kokia pagrindinė priežastis lėmė jų apsisprendimą mokytis užsienio kalbų kursuose. Atsakymui į šį anketos klausimą respondentams buvo pateikiami 7 atsakymų variantai. Atsakymų į trečiąjį anketos klausimą rezultatai atsispindi 13 paveiksle.

13 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal pagrindines priežastis, lėmusias apsisprendimą mokytis užsienio kalbos (proc.)

Kaip pastebima, noras greitai ir efektyviai praplėsti kalbos žodyną, lavinti bendravimo įgūdžius bei planai išvykti į užsienį vienodam skaičiui respondentų (po 23 proc.) pasirodė kaip pagrindinės priežastys, lėmusias apsisprendimą mokytis užsienio kalbos. Tai, jog kursuose nagrinėjamos pagrindinės temos, susijusios su dirbamu darbu 16 proc. tyrimo dalyvių pasirodė kaip pagrindinė priežastis, o 15 proc. respondentų pagrindine priežastimi pasirinko norą turėti geresnes darbo perspektyvas. Respondentų nurodytų priežasčių priklausomybė nuo respondentų išsilavinimo atspindi 17 lentelėje.

17 lentelė

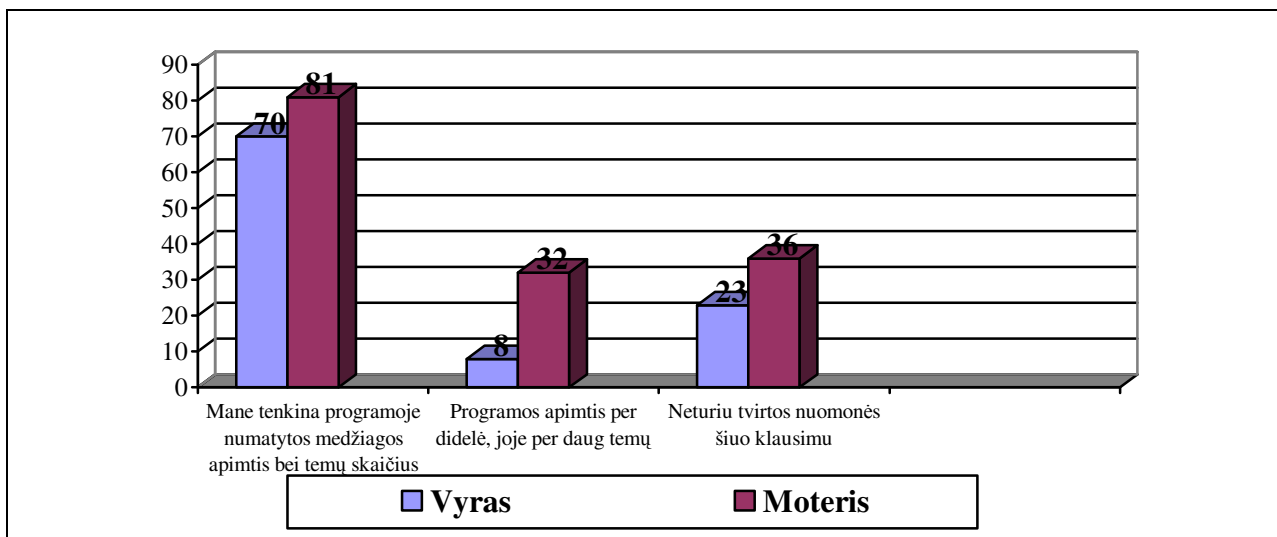
Respondentų išsilavinimo ir pagrindinių priežasčių, lėmusių apsisprendimą mokytis užsienio kalbos, dažnių skirstinys

Išsilavinimas / Atsakymų variantai	Mokymosi tempas ir tvarkaraštis gali būti pritaikyti pagal mano poreikius	Noriu greitai ir efektyviai praplėsti kalbos žodyną, lavinti bendravimo įgūdžius	Kursuose nagrinėjamos pagrindinės temos, susijusios su mano dirbamu darbu	Planuoju išvykti į užsienį	Noriu turėti geresnes darbo perspektyvas	Noriu laisvai bendrauti su užsienio šalių piliečiais	Dabar visi mokosi, todėl mokausi ir aš	Iš viso:
Nebaigtas vidurinis	2	10	14	26	6	2	2	62
Vidurinis	8	4	7	20	12	6	11	68
Aukštesnysis	15	20	5	6	10	0	0	56

(technikumas)								
Aukštasis	0	23	15	5	9	8	4	64
Iš viso:	25	57	41	57	37	16	17	250

Pastebima, jog tarp respondentų, nebaigusių vidurinės mokyklos bei įgijusių vidurinį išsilavinimą, svariausia priežastis mokytis užsienio kalbos kursuose yra planai išvykti į užsienį. Dauguma aukštesnįjį išsilavinimą įgijusių tyrimo dalyvių nurodė, jog pagrindinė priežastis, paskatinusi juos lankyti užsienio kalbos kursus, buvo noras greitai ir efektyviai praplėsti kalbos žodyną, lavinti bendravimo įgūdžius. Pastaroji priežastis pasirodė svarbiausia ir daugumai aukštąjį išsilavinimą įgijusių respondentų.

Siekiant įvertinti užsienio kalbų kursus lankančių žmonių nuomones dėl mokymo programų, į tyrimo anketą buvo integruotas ketvirtasis klausimas. Atsakydami į šį klausimą respondentai galėjo pasirinkti vieną iš trijų atsakymo variantų. Mokymo programų įvertinimai pagal respondentų lytį atsispindi 14 paveiksle.

14 pav. Mokymo programų vertinimų pasiskirstymas pagal respondentų lytį (proc.)

Pastebima, jog didžiąją dalį vyrų ir moterų (iš viso 60,4 proc. tyrimo dalyvių) tenkina programoje numatytos medžiagos apimtis bei temų skaičius. 16 proc. respondentų atrodo, jog programos apimtis yra per didelė, joje per daug temų, o likusieji 23,6 proc. tyrimo dalyvių neturi tvirtos nuomonės mokymo programų klausimu.

Penktuoju tyrimo anketos klausimu respondentų teirautasi, ar, jų nuomone, užsienio kalbos mokymo temos yra aktualios, susijusios su jų profesine veikla. Respondentams buvo pateikiami trys

atsakymų variantai, o atsakymų pasiskirstymas atskleidžia, jog 63,2 proc. užsienio kalbų kursus lankančių tyrimo dalyvių nuomone, užsienio kalbos mokymo temos yra aktualios ir susijusios su jų profesine veikla

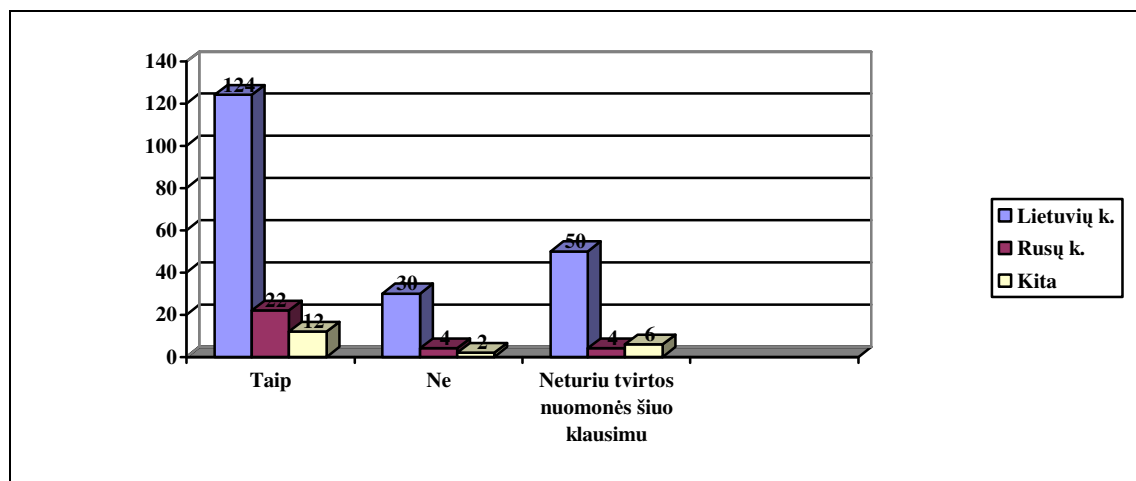
18 lentelė

Nuomonių dėl užsienio kalbos mokymo temų ir išsilavinimo dažnių skirstinys

Išsimokslinimas / Atsakymų variantai	Taip	Ne	Neturiu tvirtos nuomonės šiuo klausimu	Iš viso
Nebaigtas vidurinis	25	16	21	62
Vidurinis	42	2	24	68
Aukštesnysis (technikumas)	41	8	7	56
Aukštasis	50	10	4	64
Iš viso	158	36	56	250

18 lentelėje pateiktas dažnių skirstinys atskleidžia, jog visose išsilavinimo grupėse, daugiaus tyrimo dalyvių pritarė pateiktajam teiginiui.

15 paveiksle atsispindi atsakymų į penktąjį anketos klausimą ir respondentų gimtosios kalbos priklausomybė.

15 pav. Nuomonių dėl užsienio kalbos mokymo temų ir gimtosios kalbos pasiskirstymas (proc.)

Pastebima, jog didžioji dalis respondentų, kurių gimtoji kalba yra lietuvių, nurodė, jog užsienio kalbos mokymo temos yra aktualios ir susijusios su jų profesine veikla.

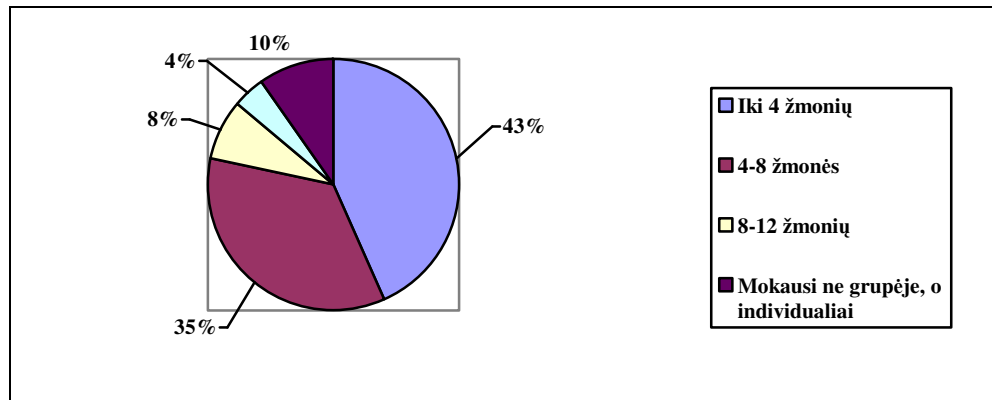
Kitu anketos klausimu respondentų teirautasi, ar jų nuomone, užsienio kalba dėstoma suprantamai, įdomiai ir vaizdingai, siejant teoriją su praktika. Nuomonių dėl užsienio kalbos suprantamumo ir amžiaus dažnių skirstinys atsispindi 19 lentelėje.

Nuomonių dėl užsienio kalbos suprantamumo ir amžiaus dažnių skirstinys

Amžius / Atsakymų variantai	Taip		Ne		Neturiu tvirtos nuomonės šiuo klausimu		Iš viso	
	sk.	proc.	sk.	proc.	sk.	proc.	sk.	proc.
Iki 20 metų	22	8,8	13	5,2	3	1,2	38	15,2
21-30 metų	62	24,8	5	2	14	5,6	81	32,4
31-40 metų	15	6	18	7,2	24	9,6	57	22,8
41-50 metų	29	11,6	2	0,8	2	0,8	33	13,2
51-60 metų	23	9,2	0	0	7	2,8	30	12
Virš 61 metų	6	2,4	0	0	5	2	11	4,4
Iš viso	157	62,8	38	15,2	55	22	250	100

Atsakymų į šį klausimą pasiskirstymas atskleidžia, jog 62,8 proc. tyrimo dalyvių į šį klausimą atsakė teigiamai. Pastebima, jog visose amžiaus grupėse dažniausiai respondentų pažymėtas atsakymas į analizuojamą klausimą buvo „taip“.

Septintuoju anketos klausimu respondentų teirautasi, kiek žmonių yra jų mokymosi grupėse. Atsakymai į šį klausimą atsispindi 16 paveiksle.

16 pav. Mokymosi grupių, kuriose užsienio kalbos mokosi respondentai, dydis (proc.)

Nustatyta, jog daugumos (43,2 proc.) grupių, kuriose užsienio kalbos mokosi respondentai, dydis yra iki 4 žmonių. Maždaug trečdalis tyrimo dalyvių (35,2 proc.) nurodė, jog jų grupėse užsienio kalbos mokosi nuo 4 iki 8 žmonių. Respondentų pasiskirstymas pagal mokymosi grupių dydį ir užsienio kalbas, kurių mokomasi, atsispindi 20 lentelėje.

Mokymosi grupių dydžio ir užsienio kalbos, kurios mokomasi, dažnių skirstinys

Užsienio kalba, kurios mokomasi / Grupės dydis	Iki 4 žmonių	4-8 žmonės	8-12 žmonių	Daugiau nei 12 žmonių	Mokausi ne grupėje, o individualiai	Iš viso:
Anglų k.	69	63	16	10	17	175
Prancūzų k.	21	4	0	0	0	25
Vokiečių k.	4	3	0	0	0	7
Rusų k.	2	2	2	0	0	6
Svedų k.	0	2	1	0	4	7
Norvegų k.	1	2	0	0	1	4
Danų k.	1	2	0	0	1	4
Ispanų k.	1	2	0	1	1	5
Italų k.	3	2	0	0	0	5
Suomių k.	3	2	0	0	0	5
Kita	3	4	0	0	0	7
Iš viso	108	88	19	11	24	250

Nustatyta, jog 75,43 proc. respondentų, kurie mokosi anglų k., mokosi iki 4 žmonių grupėse arba 4-8 žmonių grupėse.

Siekiant nustatyti, ar darbdaviai finansuoja tyrimo dalyvių užsienio kalbų mokymosi išlaidas, į anketą buvo integruotas aštuntasis klausimas. Pastebima, jog dauguma tyrimo dalyvių už užsienio kalbų kursus moka patys. Atsakymų į šį tyrimo anketos klausimą pasiskirstymas ir tyrimo dalyvių amžiaus priklausomybė atsispindi 21 lentelėje.

Užsienio kalbos kursų finansavimo šaltinių ir tyrimo dalyvių amžiaus dažnių skirstinys

Amžius / Atsakymų variantai	Pats moku	Pilnai apmoka darbdavys	Dalį apmoka darbdavys	Kita	Iš viso
Iki 20 metų	36	2	0	0	38
21-30 metų	39	10	14	18	81
31-40 metų	52	3	1	1	57
41-50 metų	10	0	6	17	33
51-60 metų	19	3	2	6	30
Virš 61 metų	11	0	0	0	11
Iš viso	167	18	23	42	250

Pastebima, jog visose amžiaus grupėse daugiausia respondentų patys moka už užsienio kalbos kursus.

Paskutiniuju tyrimo anketos klausimu, žmonių, lankančių užsienio kalbų kursus, teirautasi, kokie mokymosi metodai, jų nuomone, yra efektyviausi.

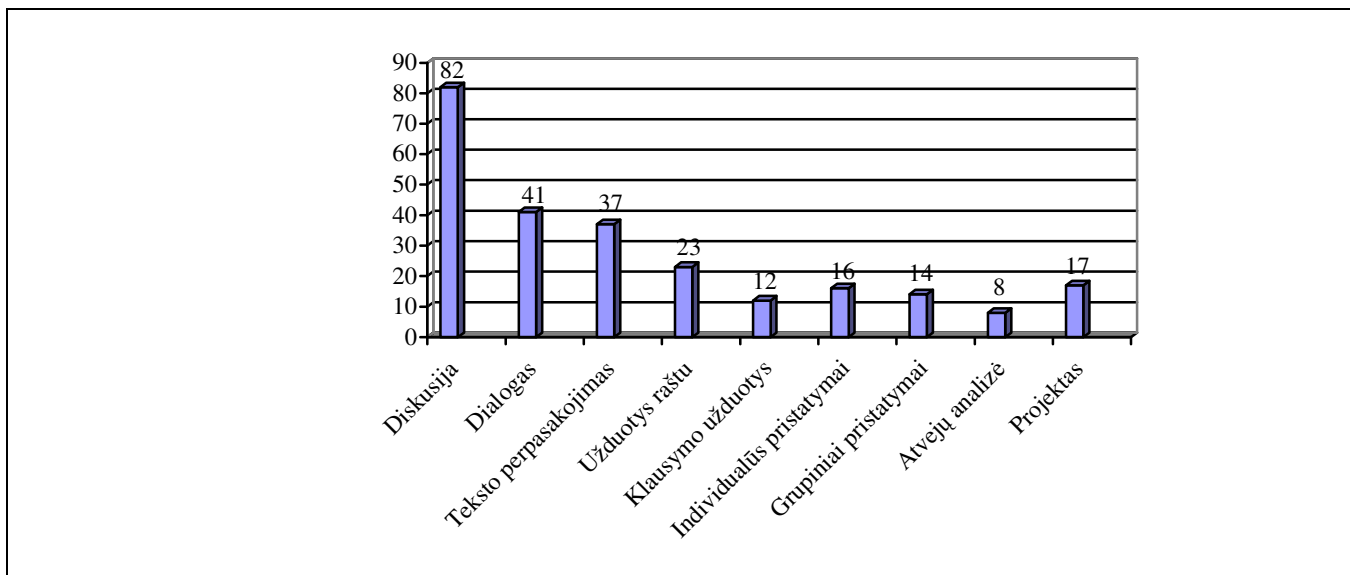
22 lentelė

Mokymosi metodų efektyvumo ir tyrimo dalyvių amžiaus dažnių skirstinys

Amžius / Atsakymų variantai	Diskusija	Dialogas	Teksto perpasakojimas	Užduotys raštu	Klausymo užduotys	Individualūs pristatymai	Grupiniai pristatymai	Atvejų analizė	Projektas	Iš viso
Iki 20 metų	6	3	1	0	0	3	0	17	8	38
21-30 metų	11	11	23	0	12	14	2	2	6	81
31-40 metų	5	18	6	10	6	3	6	2	1	57
41-50 metų	1	3	6	4	1	2	12	0	4	33
51-60 metų	1	3	0	7	1	0	12	2	4	30
Virš 61 metų	0	0	0	1	4	0	2	3	1	11
Iš viso	24	38	36	22	24	22	34	26	24	250

Pastebima, jog tyrimo dalyvių nuomone, efektyviausi užsienio kalbų mokymosi metodai yra dialogas (15,2 proc.), teksto perpasakojimas (14,4 proc.) bei grupiniai pristatymai (13,6 proc.).

Respondentų buvo prašoma pažymėti ir tuos metodus, kuriuos naudoja mokytojas / dėstytojas. Dažniausiai mokytojų / dėstytojų naudojami mokymo metodai atsispindi 17 paveiksle.

17 pav. Mokytojų / dėstytojų naudojami mokymo metodai (n=250)

Pastebima, jog dažniausiai mokytojų / dėstytojų naudojami mokymo metodai yra diskusija (32,8 proc.), dialogas (16,4 proc.) bei teksto perpasakojimas (14,8 proc.). Nustatyta, jog tik du iš respondentų pažymėtų mokytojų / dėstytojų dažniausiai naudojamų mokymo metodų sutampa su respondentų nurodytais efektyviausiais mokymo metodais.

IŠVADOS

Išanalizavus teorinius ir praktinius suaugusiųjų motyvacijos mokytis užsienio kalbų aspektus, galima daryti šias išvadas:

- 1) Darbo objekto analizei pasirinkta motyvacijos kaip proceso, skatinančio elgtis taip, kad būtų pasiekta svarbių žmogui tikslų arba kad būtų patenkinti poreikiai ir motyvai, samprata. Sąvokų motyvas, motyvacija bei motyvavimas sampratų aiškinimo gausa suformavo platų mokymosi motyvų tipologijų spektrą, esmine iš jų būtų galima išskirti mokymosi motyvacijos skirstymą į išorinę bei vidinę.
- 2) Užsienio kalbų mokymąsi lemia pažintiniai, socialiniai pareigos ir perspektyvos motyvai: karjera, galimybė vartoti užsienio kalbas praktiškai, įdomumas, akiračio plėtimo svarba. Sėkmingą užsienio kalbų mokymąsi lemia šie motyvaciniai veiksniai: įdomios paskaitos, geras užsienio kalbų žinių įvertinimas, puikūs santykiai tarp dėstytojų ir studentų, mokymosi priemonių gausa bei įvairovė. Siekiant pagrįsti ar peneigti teorinius užsienio kalbų mokymosi motyvacijos aspektus, buvo atliktas anketinis užsienio kalbų mokymosi motyvacijos tyrimas.
- 3) Motyvacijos mokytis užsienio kalbų tyrimas, kuriame dalyvavo 100 studentų, atskleidė, kad labiausiai suaugusiuosius mokytis užsienio kalbų skatina vidiniai motyvai, susiję su pareigos siekiant karjeros suvokimu ir noru būti išsilavinusiu žmogumi. Kur kas mažiau užsienio kalbų studijas motyvuoja tokie išoriniai veiksniai kaip aplinkinių žmonių vertinimai.
- 4) Atliktas užsienio kalbos mokymosi kursų lankančių asmenų anketinis tyrimas atskleidė, jog noras greitai ir efektyviai praplėsti kalbos žodyną, lavinti bendravimo įgūdžius bei planai išvykti į užsienį - tai pagrindinės priežastys, lėmusios apsisprendimą mokytis užsienio kalbos.
- 5) Pirmoji tyrimo hipotezė, jog suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvai kinta nepriklausomai nuo amžiaus tarpsnių buvo patvirtinta.
- 6) Antroji tyrimo hipotezė, jog pagrindiniai užsienio kalbų kursų lankančių suaugusiųjų užsienio kalbų mokymosi motyvai yra noras greitai ir efektyviai praplėsti kalbos žodyną, lavinti bendravimo įgūdžius bei noras turėti geras darbo perspektyvas, taip pat buvo patvirtinta.

PASIŪLYMAI

1. Siekiant efektyvesnio užsienio kalbų mokymo(si) universitetinėse studijose, rekomenduojama naudoti konstruktyvistinius mokymo(si) metodus, kurie skatina mokymą(si) bendradarbiaujant ir besimokantiems suteikia metakognityvinių įgūdžių, leidžiančių analizuoti, kontroliuoti ir nukreipti savo mokymą(si) reikiama linkme.
2. Atliktas anketinis studentų tyrimas atskleidė, jog tyrimo dalyvių nuomone, efektyviausi užsienio kalbos mokymosi metodai yra diskusija), dialogas bei projektas. Todėl Lietuvos aukštojo mokslo įstaigose, mokant užsienio kalbų, rekomenduojama dažniausiai taikyti būtent šiuos metodus.
3. Užsienio kalbų kursų lankytojų nuomone efektyviausi užsienio kalbų mokymosi metodai yra dialogas, teksto perpasakojimas bei grupiniai pristatymai, tad užsienio kalbų kursų dėstytojams / mokytojams rekomenduojama taikyti būtent šiuos metodus.
4. Siūloma apjungti visas galimas užsienio kalbų mokymo ir mokymosi priemones į visumą, siekiant geresnių rezultatų, taip pat keisti nusistovėjusias pozicijas, rinktis demokratiškesnį bendravimo ir bendradarbiavimo variantą, visapusiškiau pažinti asmenybę, daugiau organizuoti renginių, susijusių su užsienio kalbomis, aktyviai įtraukti studentus į kuo įvairesnę veiklą.
5. Būtina skatinti neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstaigų ir darbdavių bendradarbiavimą, kuris leistų mokymo įstaigoms rengti aktualias užsienio kalbų mokymo programas, atitinkančias augančios darbo rinkos reikalavimus, o darbdavių interesus galėtų tenkinti kvalifikuoti ir kompetentingi įmonės darbuotojai, nuolat atnaujinantys savo žinias ir darbo įgūdžius.

LITERATŪRA

1. Antinienė, D. (2002) *Psichologija studentui*. Kaunas: KTU I-kla
2. Atkinson, J., Feather, N. (1966) *A Theory of achievement motivation*. New York: Wiley
3. Baird, B. (1995) *Motivating Student Employees: Examples from Collections Conservation* // *Library Resources & Technical Services* v39 n4 p410-16 Oct
4. Bakanauskienė, I. (1992) *Personalo motyvas: pagrindinių veiksnių ir metodų sistemos analizė* // *Inžinerinė ekonomika*. Kaunas: Technologija, p. 14-18.
5. Beresnevičienė, D. (1995) *Suaugusiųjų mokyklų moksleivių mokymosi motyvacijos ypatumai*. *Pedagogika*. Nr. 31,
6. Bičiušaitė, J. (2006) *Studentų motyvacijos įtaka pasyvumui*. [žiūrėta 2007.02.20]. Prieiga per internetą: <www.elibrary.lt/inf_res4.phtml?id=22206>
7. Bulajeva, T. (2005) *Užsienio kalbų mokymas pradinėse klasėse*. Vilnius: LR švietimo ir mokslo ministerija
8. Butkienė, G. (1996) *Mokymosi psichologija*. Vilnius: VPU I-kla
9. Butkienė G., Kepalaitė A. (1996) *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius: Margi raštai
10. Baird, B. (1995) *Motivating Student Employees: Examples from Collections Conservation* // *Library Resources & Technical Services* v39 n4 p410-16 Oct
11. Burkšaitienė, N. (2006) *Learning foreign languages at university level in the context of constructivist paradigm*. *Acta Pedagogica Vilnesia*. No. 16.
12. Burkšaitienė, N., Teresevičienė, M. (2004) *Innovative learning and assessment in higher education*. *Tiltai: mokslo darbai*. Nr. 19.
13. Christer, S. (1995) *Classroom management styles in context: two case studies*. San Fransisco: CA
14. Česnavičienė, D. (2006) *Vertinimo įtaka mokinių motyvacijos skatinimui*. [žiūrėta 2006.10.12]. Prieiga per internetą: <<http://svietimas.takas.lt/il/il.php?st=3&msgid=521>>
15. Čiūtienė, A., Stabingis, L., Rimkuvienė, D. (2003) *Skaitmeninio mokymosi plėtros galimybės ir poreikis*. *Informacijos mokslai*. Nr. 26
16. *Darbo paieškos efektyvumo didinimas: mokomoji knyga*. (2003) Kaunas: KTU Savivaldos mokymo centras
17. Dienys, V. (2000) *Suaugusiųjų švietimo plėtra Lietuvoje*. *Savišvieta*. Nr.2, p. 29-35

18. Dovydaitienė J., Zapolskienė A. (2006) Suaugusiųjų mokymasi motyvuojantys veiksniai. *Vadyba*. Nr. 6.
19. Drucker P. (1993) *Post-Capital Society*. New York: Harper Business,
20. Drucker P. (1993) *Post-capitalist Society*. Oxford: London House, Jordan Hill
21. Entwistle N. (1998) Motivation and Learning Strategies. *Educational and Child Psychology*, 5, 5-20,
22. Gage N.L., Berliner D.C. (1992) *Educational psychology*. Fifth edition. Houghton Mifflin company. Boston, USA.
23. Grakauskaitė R., Ganiprauskaitė I. (2006) *Konferencijos medžiaga. Studentų saviraiškos būdai ir galimybės aukštojoje mokykloje*. Rokiškis, p.26-29.
24. Griškėnienė, E. (2005) Suaugusiųjų mokymosi motyvų ir poreikių tyrimas. Alytus: Alytaus kolegija.
25. Grušėlionienė O. (2006) *Mokymosi motyvacija ir teigiamas požiūris į mokymąsi*. [žiūrėta 2007.02.20]. Prieiga per internetą: <www.elibrary.lt/inf_res4.phtml?id=22206>
26. Janiūnaitė, B. Šiuolaikiniai lyginamosios edukologijos tyrimai Lietuvoje: problemos ir perspektyvos. *Socialiniai mokslai. Edukologija*. 1998, 2 (15), p.7-17.
27. Janulienė A. ir Kaminskienė L. (2000) On Fostering Learner Autonomy, Klaipėdos universitetas: *Tiltai*
28. Januškevičius, V., Stasiulevičiūtė, A., Narbutas, E. (1993) Kokį kelią siūlome. *Lietuvos švietimo gairės*, Sud. P. Dereškevičius. Lietuvos kultūros ir švietimo ministerija
29. Jovaiša L. (1993) *Edukologijos įvadas*. Kaunas: Technologija
30. Jovaiša L. (1994) *Edukologijos pradmenys*. Vilnius: Vilniaus universitetinė leidykla
31. Jucevičienė P. (1997) Lietuvos aukštasis mokslas. Quis es? Quo vadis? *Studijos aukštojoje mokykloje. Konferencijos pranešimų medžiaga*. Kaunas: Technologija, p.9-31.
32. Juodaitytė, A. (2003) Vaikystės fenomenas: socialinis-edukacinis aspektas. Monografija. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
33. Juozaitis A. M. (2000) *Besimokantys suaugusieji: pavartymai prieš einant į suaugusiųjų auditoriją*. Vilnius
34. Kasiulis J., Barvydienė V. (2003) *Vadovavimo psichologija*. Kaunas: KTU I-kl
35. Kampmann, J. (2002) *Developing and Embedding the Further Education of Preschool Teachers in Lithuania. Report of Egmont Fonden*. Copenhagen
36. Klimovienė G. (1992) *Studentų atsakingumo ugdymas diferencijuotu mokymu*. Daktaro disertacija. Kaunas

37. Knowles M.S. (1980) *Modern Practice of Adult Education. From Pedagogy to Andragogy..* Cambrige Adult Education.
38. Knowles M.S. (1993) *The modern practise of adult education.* Cambridge
39. Kondraškienė E. (1999) Užsienio kalbos mokymo turinys reformuotoje vidurinėje mokykloje. *Ugdymo kaita ir šiuolaikinės pedagoginės technologijos. VI tarptautinė mokslinė konferencija.* Vilnius: VPU, p.34-42.
40. Kviesskienė G. (2003) *Socializacija ir vaiko gerovė: monografija.* Vilnius: VPU I-kla
41. Laurinavičiūtė J. (2004) *Suaugusiųjų mokymosi motyvacijos genezė šiuolaikinės darbo rinkos sąlygomis. Daktaro disertacijos santrauka.* Vilnius: VPU I-kla
42. Laurinavičiūtė J. (2000) *Suaugusiųjų mokymo ir mokymosi prasminiai aspektai. Švietimo realijos ir aktualijos.* Kaunas
43. Laužikas J., Paurienė A. (1981) *Mokymo procesų tobulinimo pagrindai.* Kaunas: Šviesa
44. Lemme, B.H. (2003) *Suaugusiojo raida.* Kaunas
45. MacFarlane, A. (1995) *Future Patterns of Teaching and Learning.* SHRE: The changing university
46. Motiejūnienė E. (2004) *Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas ir mokymosi motyvacija. –* Vilnius: Švietimo plėtotės centras
47. Neugarten B. L. (1996) *The meanings of age (Selected papers of Bernice L. Neugarten).* University of Chicago press
48. Pileckaitė – Markovienė M. (2001) *Pradinių klasių moksleivių mokymosi motyvacija, psichologinė savijauta ir mokyklinis nerimastingumas //* *Psichologija.* Nr. 23, p. 24-30.
49. *Psichologijos žodynas.* (1993) Vilnius
50. Račiulaitytė R. (2003) *Kodėl suaugusieji nori mokytis? Salonas.* Nr. 1 (13), p.36.
51. Ruzgienė L. (2004) *Suaugusiojo žmogaus raidos fazės ir užduotys. Suaugusiųjų mokytojo socialinės ir profesinės kompetencijos tobulinimas.* Kaunas: Kauno rajono Švietimo centras, p.4-14.
52. Servaitė L. (1999) *Distance Education in Teaching English, Changing Education in Changing Society.* Klaipėda
53. Šeščilienė I.M. (1999) *Pirmo kurso studentų mokymosi motyvų ypatumai. Ugdymo kaita ir šiuolaikinės pedagoginės technologijos. VI tarptautinė mokslinė konferencija.* Vilnius: VPU, p.208-212.
54. Teresevičienė M., Gedvilienė G. (1999) *Mokymasis bendradarbiaujant.* Vilnius: Garnelis

55. Teresevičienė M., Gedvilienė G. (2003) Mokymasis grupėse ir asmenybės kaita. Monografija. Kaunas: VDU
56. Teresevičienė M. (1996) Moderniosios didaktikos link: mokymosi bendradarbiaujant metodų apžvalga / *Mokytojas/ dėstytojas modernaus profesinio rengimo procese*. Kaunas: VDU. P. 218-224.
57. Teresevičienė T. (2000) Suaugusiųjų patirtinis mokymas. Konferencijos “Aukštaitijos mokslas ir pramonė“ medžiaga, p. 67-74.
58. Toohey S. (1999) *Designing Courses of Higher Education*. London: Open University Press
59. Valenta A. (2000) Socrates programos ir jų galimybės. *Mūsų žodis*. Nr. 10, p.21.
60. Vazonienė R., Danilevičienė L. (2004) *Studentų motyvacija studijuoti užsienio kalbas aukštojoje mokykloje*. [žiūrėta 2006.10.14]. Prieiga per internetą: <http://64.233.183.104/search?q=cache:0hxVDvkaKuoJ:www.lkka.lt/zurnalas/z0401/Vazoniene,%2520Danileviciene.pdf>
61. Žukauskienė R. (1996) *Raidos psichologija*. Vilnius
62. Щедровицкий Г.П. (1993). Педагогика и логика. Москва: Кастал.

PRIEDAI

1 priedas

Anketa studentams

Gerbiamas/gerbiama respondente,

Prašome Jus dalyvauti apklausoje, kurios tikslas surinkti duomenis apie suaugusiųjų motyvaciją mokytis užsienio kalbų. Apklausa anoniminė, rezultatai bus analizuojami tik apibendrinti ir panaudoti, rengiant baigiamąjį magistro darbą Šiaulių Universitete.

Jūsų lytis: vyras; moteris.

Jūsų amžius: iki 20 metų; 21-30 metų; 31- 40 metų;
 41- 50 metų; 51 - 60 metų; virš 61 metų.

Jūsų išsilavinimas : nebaigtas vidurinis; vidurinis;
 aukštesnysis (technikumas); aukštasis.

Jūsų šeimyninė padėtis: ištekėjusi / vedęs; išsiskyrusi (-ęs);
 našlė / našlys; gyvenate nesusituokę; viengungis / vieniša.

Jūsų gimtoji kalba: lietuvių; rusų; kita (įrašykite).....

1. Kaip manote, ar naudingas užsienio kalbos(-ų) mokėjimas?

- labai naudingas; gana naudingas;
- nelabai naudingas; visiškai nenaudingas;
- neturiu nuomonės.

2. Ar sunku puikiai išmokti užsienio kalbą(-as)?

- labai lengva; lengva;
- sunku; labai sunku.

3. Kiek kalbų, neskaitant gimtosios, Jūs pakankamai gerai mokate, kad galėtumėte dalyvauti pokalbyje?

- vieną kalbą; dvi kalbas;
- tris kalbas; daugiau nei tris kalbas;
- jokios.

4. Jūsų nuomone, veiksniai, lemiantys sėkmingą užsienio kalbos(-ų) mokėjimą yra:

- įgimti gabumai kalboms; noras mokytis, gebėjimas valingai veikti;
 - įdomios paskaitos; geras užsienio kalbų žinių įvertinimas;
 - puikūs santykiai tarp dėstytojų ir studentų; mokymosi priemonių gausa ir įvairovė;
 - kita (įrašykite) _____
-

5. Ar per pastaruosius metus teko mokytis užsienio kalbos(-ų) ar gerinti įgūdžius?

- taip; ne, tačiau ketinu to imtis artimiausiu metu; ne.

Jei į 5-ąjį tyrimo anketos klausimą pasirinkote atsakymą „ne“ arba „ne, tačiau ketinu to imtis artimiausiu metu“, toliau anketą pildykite nuo 9-ojo klausimo.

6. Mokytis užsienio kalbos(-ų) Jus skatina (įvertinkite kiekvieną veiksni):

Teiginiai:	Sutinku	Iš dalies sutinku	Nesutinku
kelionės užsienyje			
noras būti kultūringu, išsilavinusiu žmogumi			
noras geriau suprasti kultūras			
kalba – didelė vertybė			
mokytis įdomu			
mokytis naudinga			
noras skaityti literatūrą užsienio kalba			
noras bendrauti su kitakalbiais jų gimtąja kalba			
noras dirbti užsienyje			
susirašinėjimas			
diskusijos apie užsienio kalbų svarbą			
mokytojo / dėstytojo paskatinimai			
geresnio darbo gavimo galimybės			

7. Norėdamas tobulinti užsienio kalbų įgūdžius, Jūs:

- papildomai skaitote literatūrą užsienio kalba;
 žiūrite filmus užsienio kalba;
 bendraujate su užsieniečiais;
 kita (įrašykite)

8. Kiek vidutiniškai laiko per savaitę Jūs skiriate užsienio kalbos(-ų) mokymuisi ar įgūdžių gerinimui?

- neskiriu visiškai; iki 1 val.; 1-2 val.;
 3-4 val.; 4-5 val.; daugiau

9. Ar rekomenduojate mokytis užsienio kalbos(-ų) savo draugams, pažįstamiems, šeimos nariams?

(tikrai nerekomenduoju)

(tikrai rekomenduoju)

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐
☐			

10. Pažymėkite, Jūsų nuomone, efektyviausius užsienio kalbos(-ų) mokymosi metodus:

- diskusija; dialogas;
 teksto perpasakojimas; užduotys raštu;

- grupiniai pristatymai;
- individualus pristatymai;
- santraukos perskaitytam tekstui rengimas;
- kita (įrašykite)
- atvejų analizė;
- projektas;

Dėkoju už dalyvavimą.

2 priedas

Anketa užsienio kalbų kursų lankytojams

Gerbiamas/gerbiama respondente,

Prašome Jus dalyvauti apklausoje, kurios tikslas surinkti duomenis apie suaugusiųjų motyvaciją mokytis užsienio kalbų. Apklausa anoniminė, rezultatai bus analizuojami tik apibendrinti ir panaudoti, rengiant baigiamąjį magistro darbą Šiaulių Universitete.

Lytis: vyras; moteris.

Jūsų amžius: iki 20 metų; 21-30 metų; 31- 40 metų;
 41- 50 metų; 51 - 60 metų; virš 61 metų.

Jūsų išsilavinimas : nebaigtas vidurinis; vidurinis;
 aukštesnysis (technikumas); aukštasis.

Jūsų šeimyninė padėtis: ištekėjusi / vedęs; išsiskyrusi (-ęs);
 našlė / našlys; gyvenate nesusituokę; viengungis / vieniša.

Jūsų gimtoji kalba: lietuvių; rusų; kita (įrašykite).....

1. Ar Jūs pritariate, kad šiuolaikinėje visuomenėje mokytis reikia visą gyvenimą?

- taip (kodėl?).....
- ne (kodėl?)
- nežinau

2. Kokios užsienio kalbos Jūs mokotės, lankydami užsienio kalbų kursų?

- anglų k.; danų k.;
- prancūzų k.; ispanų k.;
- vokiečių k.; italų k.;
- rusų k.; suomių k.;
- švedų k.; kita (įrašykite)
- norvegų k.;

3. Išskirkite arba nurodykite pagrindinę priežastį, lėmusią Jūsų apsisprendimą mokytis užsienio kalbos kursuose:

- mokymosi tempas ir tvarkaraštis gali būti pritaikyti pagal mano poreikius;
- noriu greitai ir efektyviai praplėsti kalbos žodyną, lavinti bendravimo įgūdžius;
- kursuose nagrinėjamos pagrindinės temos, susijusios su mano dirbamu darbu;
- planuoju išvykti į užsienį
- noriu turėti geresnes darbo perspektyvas;
- noriu laisvai bendrauti su užsienio šalių piliečiais;
- dabar visi mokosi, todėl mokausi ir aš.

4. Jūsų nuomonė apie užsienio kalbos mokymo programą:

- mane tenkina programoje numatytos medžiagos apimtis bei temų skaičius;
- programos apimtis per didelė, joje per daug temų;
- neturiu tvirtos nuomonės šiuo klausimu.

5. Kaip manote, ar užsienio kalbos mokymo programos temos yra aktualios, susijusios su Jūsų profesine veikla?

- taip;
- ne (kodėl?).....
- neturiu tvirtos nuomonės šiuo klausimu

6. Kaip manote, ar užsienio kalba dėstoma suprantamai, įdomiai ir vaizdingai, siejant teoriją su praktika?

- taip;
- ne (kodėl?).....
- neturiu tvirtos nuomonės šiuo klausimu.

7 Mokymosi grupės dydis:

- iki 4 žmonių; 4-8 žmonės;
- 8-12 žmonių; daugiau nei 12 žmonių.
- mokausi ne grupėje, o individualiai.

8. Kas apmoka mokymosi išlaidas:

- pats moku; pilnai apmoka darbdavys dalį apmoka darbdavys
- kita.....

9 Pažymėkite, Jūsų nuomone, efektyviausius užsienio kalbos(-ų) mokymosi metodus?

Metodai	Jūsų nuomone efektyviausi metodai	Mokytojo/ dėstytojo naudojami metodai
Diskusija		
Dialogas		
Teksto perpasakojimas		
Užduotys raštu		
Klausymo užduotys		
Individualūs pristatymai		
Grupiniai pristatymai		

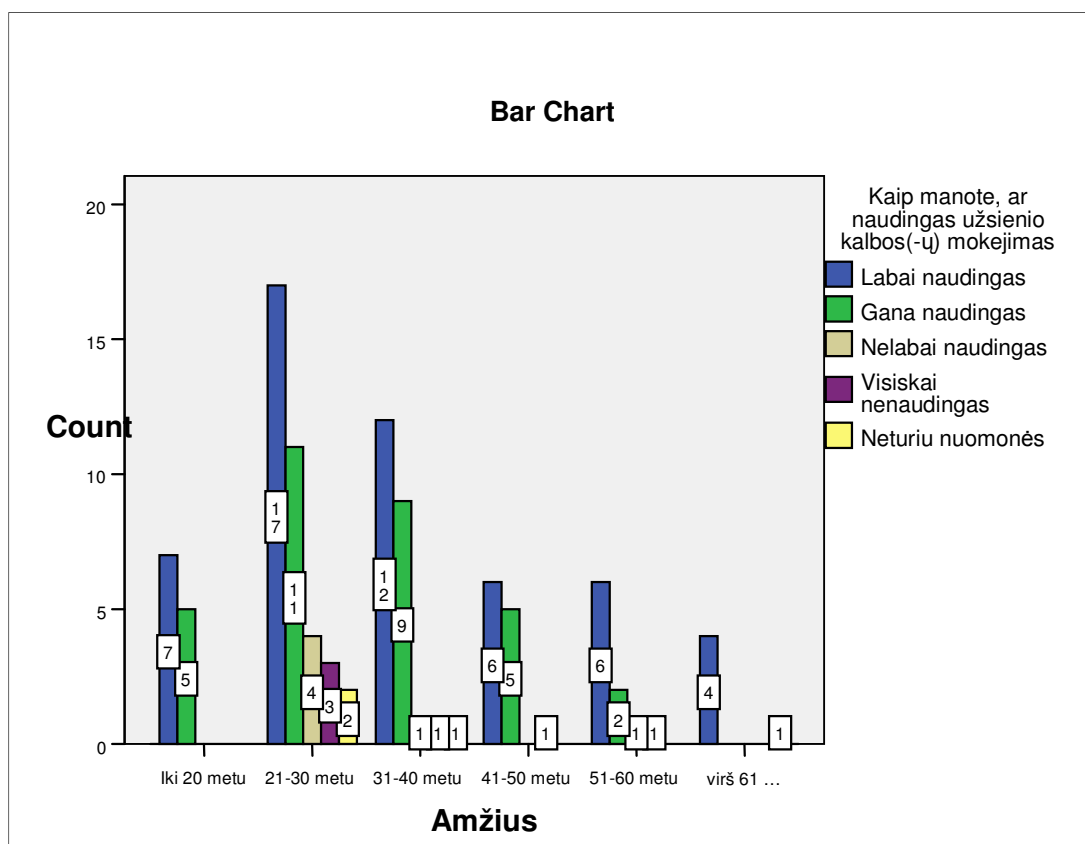
Atvejų analizė		
Projektas		

Kita.....
.....

Dėkoju už dalyvavimą.

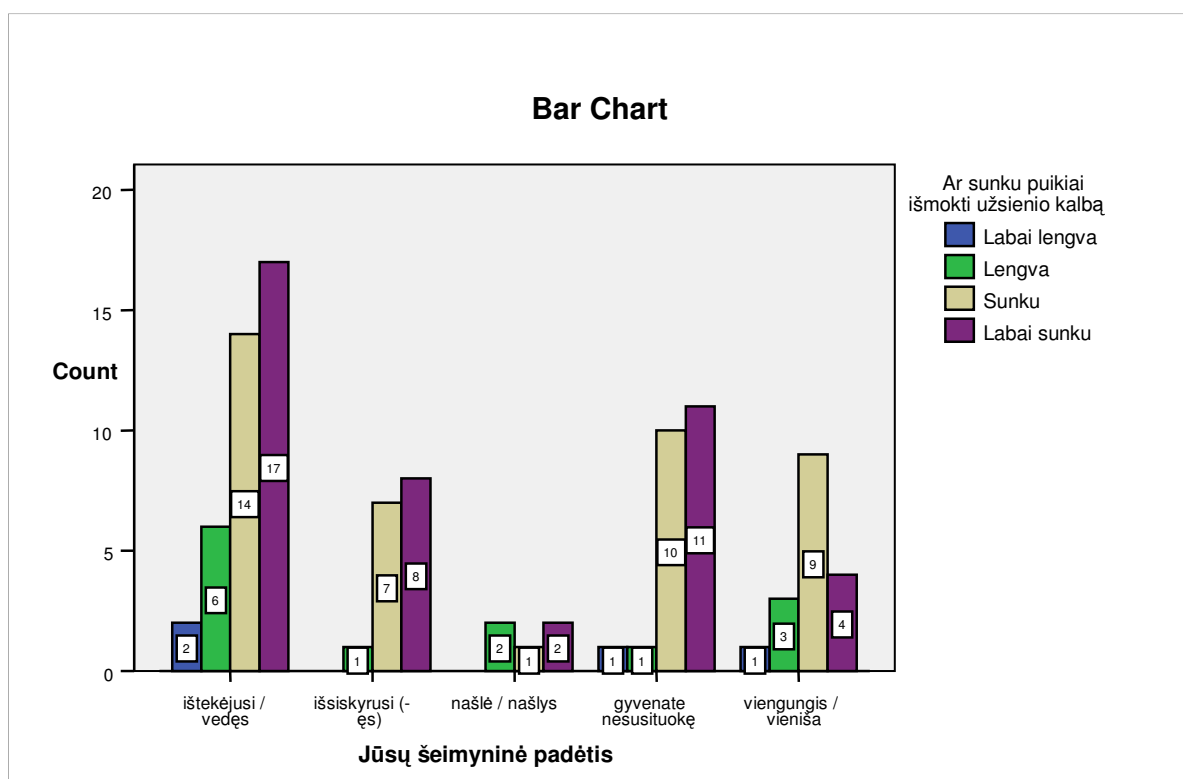
Studentų užsienio kalbų mokymosi motyvacijos tyrimo rezultatai

		Lytis		Total
		Vyras	Moteris	
Kaip manote, ar naudingas užsienio kalbos(-u) mokejimas	Labai naudingas	23	29	52
	Gana naudingas	15	17	32
	Nelabai naudingas	4	2	6
	Visiskai nenaudingas	2	4	6
	Neturiu nuomonės	1	3	4
Total		45	55	100

			Ar sunku puikiai išmokyti užsienio kalbą				Total
			Labai lengva	Lengva	Sunku	Labai sunku	
Amžius	Iki 20 metų	Count	1	3	3	5	12
		% within Amžius	8,3%	25,0%	25,0%	41,7%	100,0%
		% of Total	1,0%	3,0%	3,0%	5,0%	12,0%
21-30 metų	Count	0	5	17	15	37	
	% within Amžius	,0%	13,5%	45,9%	40,5%	100,0%	

	% of Total	,0%	5,0%	17,0%	15,0%	37,0%
31-40 metų	Count	2	4	7	11	24
	% within Amžius	8,3%	16,7%	29,2%	45,8%	100,0%
	% of Total	2,0%	4,0%	7,0%	11,0%	24,0%
41-50 metų	Count	0	1	6	5	12
	% within Amžius	,0%	8,3%	50,0%	41,7%	100,0%
	% of Total	,0%	1,0%	6,0%	5,0%	12,0%
51-60 metų	Count	1	0	6	3	10
	% within Amžius	10,0%	,0%	60,0%	30,0%	100,0%
	% of Total	1,0%	,0%	6,0%	3,0%	10,0%
virš 61 metų	Count	0	0	2	3	5
	% within Amžius	,0%	,0%	40,0%	60,0%	100,0%
	% of Total	,0%	,0%	2,0%	3,0%	5,0%
Total	Count	4	13	41	42	100
	% within Amžius	4,0%	13,0%	41,0%	42,0%	100,0%
	% of Total	4,0%	13,0%	41,0%	42,0%	100,0%

			Kiek kalbų, neskaitant gimtosios, Jūs pakankamai gerai mokate, kad galėtumėte dalyvauti pokalbyje					
			Vieną kalbą	Dvi kalbas	Tris kalbas	Daugiau nei tris kalbas	Jokios	Total
Lytis	Vyras	Count	22	17	2	2	2	45
		% within Lytis	48,9%	37,8%	4,4%	4,4%	4,4%	100,0%

	% of Total	22,0%	17,0%	2,0%	2,0%	2,0%	45,0%
Moteris	Count	34	13	2	1	5	55
	% within Lytis	61,8%	23,6%	3,6%	1,8%	9,1%	100,0%
Total	% of Total	34,0%	13,0%	2,0%	1,0%	5,0%	55,0%
	Count	56	30	4	3	7	100
	% within Lytis	56,0%	30,0%	4,0%	3,0%	7,0%	100,0%
	% of Total	56,0%	30,0%	4,0%	3,0%	7,0%	100,0%

			Jūsų nuomone, veiksniai, lemiantys sėkmingą užsienio kalbos(-ų) mokėjimą yra						Total
			Įgimti gabumai kalboms	Noras mokytis, gebėjimas valingai veikti	Įdomios paskaitos	Geras užsienio kalbų žinių įvertinimas	Puikūs santykiai tarp dėstytojų ir studentų	Mokymosi priemonių gausa ir įvairovė	
Jūsų išsimokslinimas	Nebaigtas vidurinis	Count	13	4	1	0	2	1	21
	% within Jūsų išsimokslinimas		61,9%	19,0%	4,8%	,0%	9,5%	4,8%	100,0%
	% of Total		13,0%	4,0%	1,0%	,0%	2,0%	1,0%	21,0%
	Vidurinis	Count	13	9	2	4	1	2	31
	% within Jūsų išsimokslinimas		41,9%	29,0%	6,5%	12,9%	3,2%	6,5%	100,0%
	% of Total		13,0%	9,0%	2,0%	4,0%	1,0%	2,0%	31,0%
	Aukštesnysis (technikumas)	Count	6	13	1	0	1	2	23
	% within Jūsų išsimokslinimas		26,1%	56,5%	4,3%	,0%	4,3%	8,7%	100,0%
	% of Total		6,0%	13,0%	1,0%	,0%	1,0%	2,0%	23,0%
	Aukščiausias	Count	4	7	6	3	2	3	25

Total	% within							
	Jūsu							
	išsimok-	16,0%	28,0%	24,0%	12,0%	8,0%	12,0%	100,0
	linimas							%
	% of Total	4,0%	7,0%	6,0%	3,0%	2,0%	3,0%	25,0%
	Count	36	33	10	7	6	8	100
	% within							
	Jūsu							
	išsimok-	36,0%	33,0%	10,0%	7,0%	6,0%	8,0%	100,0
	linimas							%
	% of Total	36,0%	33,0%	10,0%	7,0%	6,0%	8,0%	100,0
								%

Užsienio kalbų kursų lankytojų tyrimo rezultatai

Lytis * Ar Jus pritariate, kad šiuolaikinėje visuomenėje reikia mokytis visa gyvenimą? Crosstabulation

Count

		Ar Jus pritariate, kad šiuolaikinėje visuomenėje reikia mokytis visa gyvenimą?			Total
		Taip	Ne	Nežinau	
Lytis	Vyras	63	13	25	101
	Moteris	74	24	51	149
Total		137	37	76	250

Amžius * Ar Jus pritariate, kad šiuolaikinėje visuomenėje reikia mokytis visa gyvenimą? Crosstabulation

Count

		Ar Jus pritariate, kad šiuolaikinėje visuomenėje reikia mokytis visa gyvenimą?			Total
		Taip	Ne	Nežinau	
Amžius	Iki 20 metų	36	2	0	38
	21-30 metų	35	19	27	81
	31-40 metų	30	6	21	57
	41-50 metų	20	1	12	33
	51-60 metų	15	2	13	30
	Virš 61 metų	1	7	3	11
Total		137	37	76	250

Jūsų išsimokslinimas * Ar Jus pritariate, kad šiuolaikinėje visuomenėje reikia mokytis visa gyvenimą? Crosstabulation

Count

		Ar Jus pritariate, kad šiuolaikinėje visuomenėje reikia mokytis visa gyvenimą?			Total
		Taip	Ne	Nežinau	
Jūsų išsimokslinimas	Nebaigtas vidurinis	54	0	8	62
	Vidurinis	37	19	12	68
	Aukštesnysis (technikumas)	30	7	19	56
	Aukštasis	16	11	37	64
Total		137	37	76	250

Jūsų šeimyninė padėtis * Ar Jus pritariate, kad šiuolaikinėje visuomenėje reikia mokytis visa gyvenimą? Crosstabulation

Count

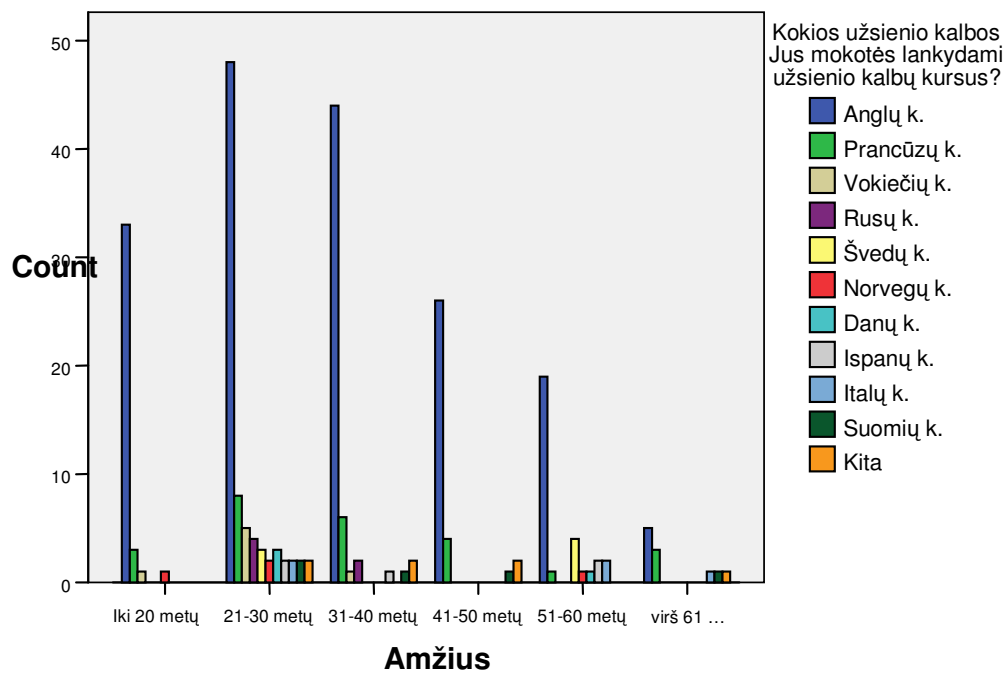
		Ar Jus pritariate, kad šiuolaikinėje visuomenėje reikia mokytis visą gyvenimą?			
		Taip	Ne	Nežinau	Total
Jūsų šeimyninė padėtis	ištekėjusi / vedęs	58	25	10	93
	išsiskyrusi (-ęs)	14	7	11	32
	našlė / našlys	6	0	4	10
	gyvenate nesusituokę	10	2	41	53
	viengungis / vieniša	49	3	10	62
Total	137	37	76	250	

Jūsų gimtoji kalba * Ar Jus pritariate, kad šiuolaikinėje visuomenėje reikia mokytis visą gyvenimą?
Crosstabulation

Count

		Ar Jus pritariate, kad šiuolaikinėje visuomenėje reikia mokytis visą gyvenimą?			
		Taip	Ne	Nežinau	Total
Jūsų gimtoji kalba	Lietuvių	116	33	55	204
	Rusų	14	1	11	26
	Kita	7	3	10	20
Total		137	37	76	250

Bar Chart

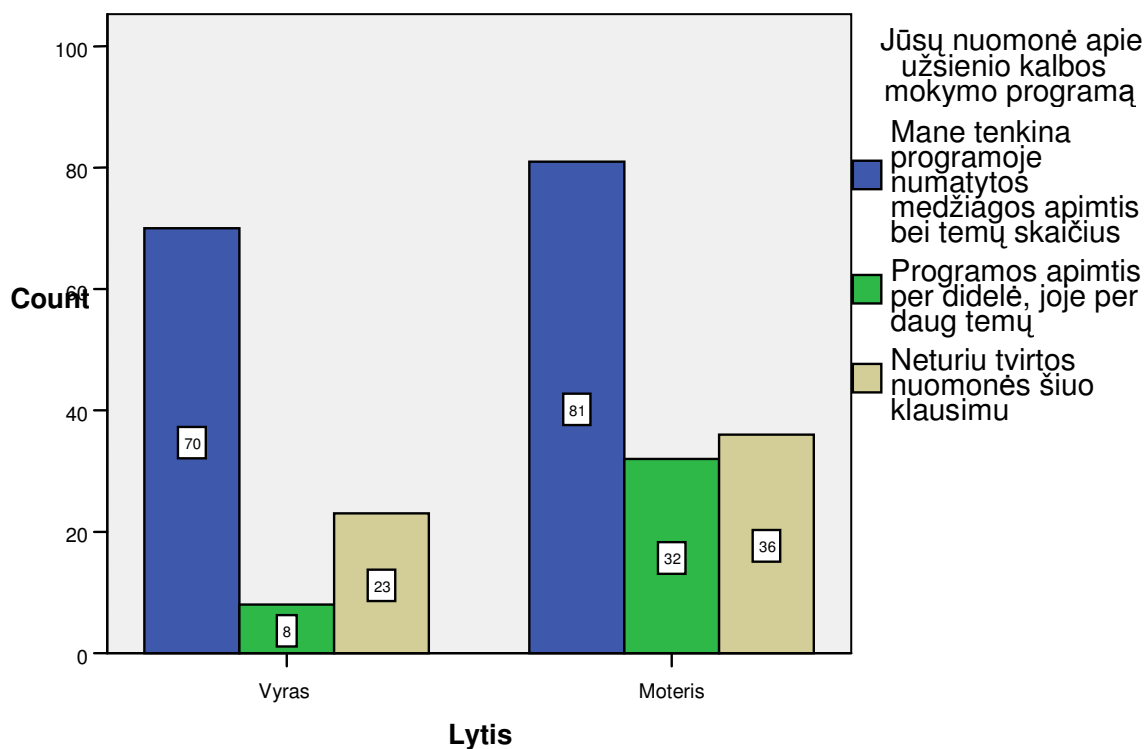

Jūsų išsimokslinimas * Išskirkite arba nurodykite pagrindinę priežastį, lėmusia Jūsų apsisprendimą mokytis užsienio kalbos kursuose: Crosstabulation

Count

		Išskirkite arba nurodykite pagrindinę priežastį, lėmusia Jūsų apsisprendimą mokytis užsienio kalbos kursuose:							Total
		Mokymosi tempas ir tvarkaraštis gali būti pritaikyti pagal mano poreikius	Noriu greitai ir efektyviai praplėsti kalbos žodyną, lavinti bendravimo įgūdžius	Kursuose nagrinėjamos pagrindinės temos, susijusios su mano dirbamu darbu	Planuoju išvykti į užsienį	Noriu turėti geresnes darbo perspektyvas	Noriu laisvai bendrauti su užsienio šalių piliečiais	Dabar visi mokosi, todėl mokausi ir aš	Total
Jūsų išsimokslinimas	Nebaigtas	2	10	14	26	6	2	2	62
	Vidurinis	8	4	7	20	12	6	11	68
	Aukštesnysis (technikumas)	15	20	5	6	10	0	0	56
	Aukštasis	0	23	15	5	9	8	4	64
Total		25	57	41	57	37	16	17	250

Bar Chart

Amžius * Jūsų nuomonė apie užsienio kalbos mokymo programą Crosstabulation

Count

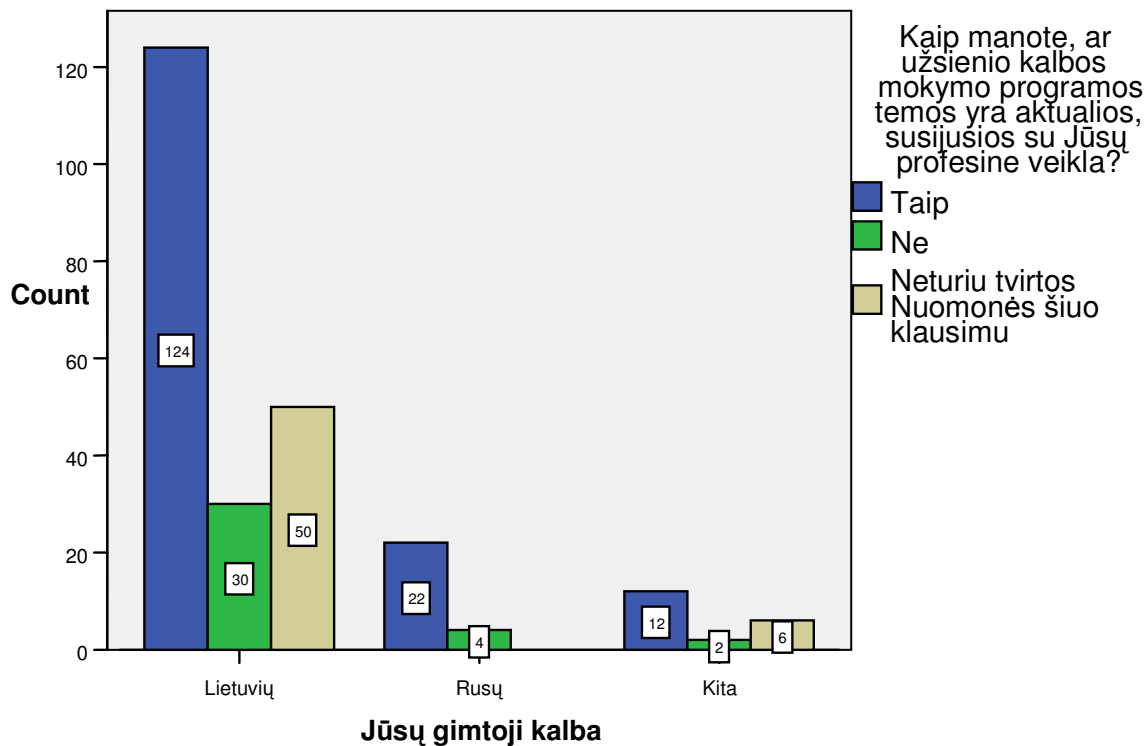
		Jūsų nuomonė apie užsienio kalbos mokymo programą			Total
		Mane tenkina programoje numatytos medžiagos apimtis bei temų skaičius	Programos apimtis per didelė, joje per daug temų	Neturiu tvirtos nuomonės šiuo klausimu	
Amžius	Iki 20 metų	31	7	0	38
	21-30 metų	52	6	23	81
	31-40 metų	31	16	10	57
	41-50 metų	24	5	4	33
	51-60 metų	13	3	14	30
	virš 61 metų	0	3	8	11
Total		151	40	59	250

Jūsų išsimokslinimas * Kaip manote, ar užsienio kalbos mokymo programos temos yra aktualios, susijusios su Jūsų profesine veikla? Crosstabulation

Count

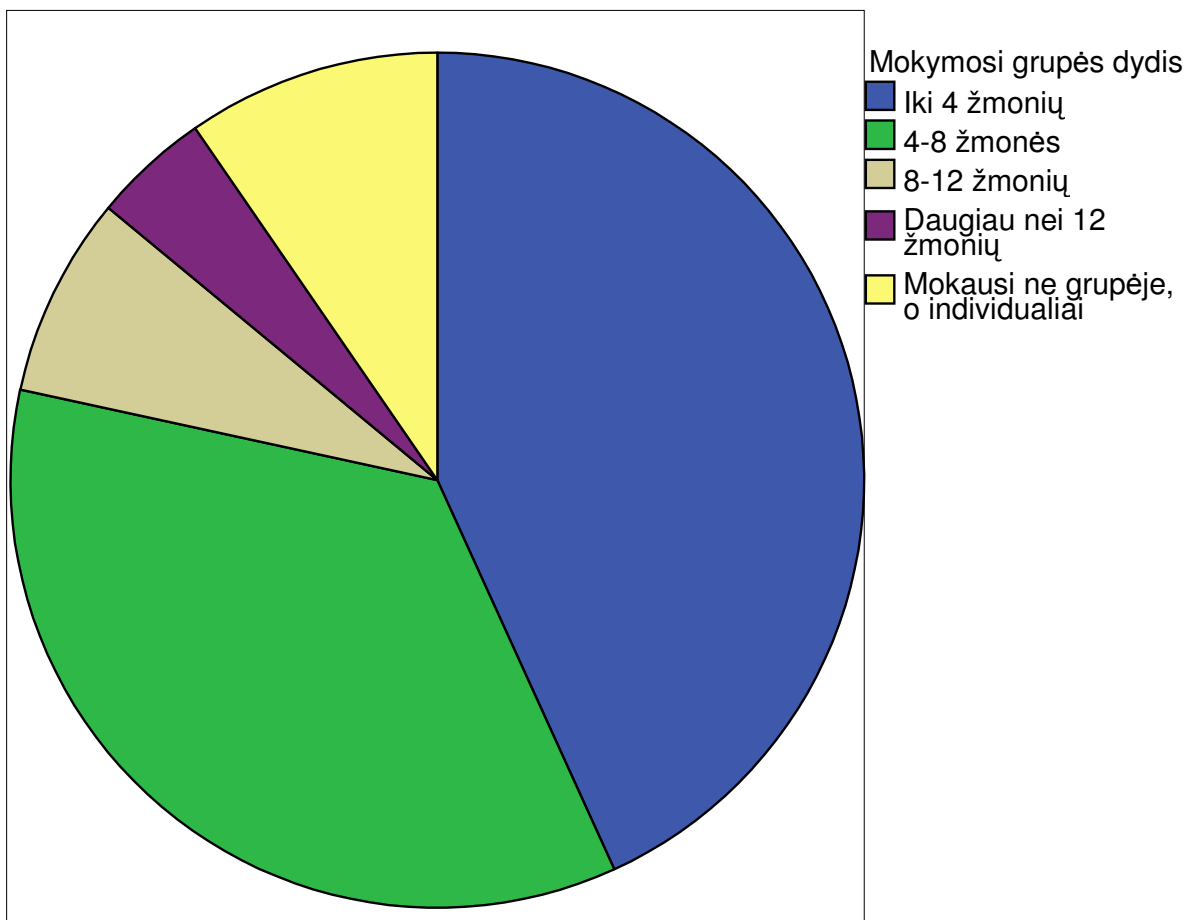
		Kaip manote, ar užsienio kalbos mokymo programos temos yra aktualios, susijusios su Jūsų profesine veikla?			Total
		Taip	Ne	Neturiu tvirtos nuomonės šiuo klausimu	
Jūsų išsimokslinimas	Nebaigtas vidurinis	25	16	21	62
	Vidurinis	42	2	24	68
	Aukštesnysis (technikumas)	41	8	7	56
	Aukštasis	50	10	4	64
Total		158	36	56	250

Bar Chart

Amžius * Kaip manote, ar užsienio kalba dėstoma suprantamai, įdomiai ir vaizdingai, siejant teoriją su praktika? Crosstabulation

Count		Kaip manote, ar užsienio kalba dėstoma suprantamai, įdomiai ir vaizdingai, siejant teoriją su praktika?			Total
		Taip	Ne	Neturiu tvirtos nuomonės šiuo klausimu	
Amžius	Iki 20 metų	22	13	3	38
	21-30 metų	62	5	14	81
	31-40 metų	15	18	24	57
	41-50 metų	29	2	2	33
	51-60 metų	23	0	7	30
	virš 61 metų	6	0	5	11
Total		157	38	55	250

Kokios užsienio kalbos Jus mokotės lankydami užsienio kalbų kursus? * Mokymosi grupės dydis
Crosstabulation

Count		Mokymosi grupės dydis					Total
		Iki 4 žmonių	4-8 žmonės	8-12 žmonių	Daugiau nei 12 žmonių	Mokausi ne grupėje, o individualiai	
Kokios užsienio kalbos Jus mokotės lankydami užsienio kalbų kursus?	Anglų k.	69	63	16	10	17	175
	Prancūzų k.	21	4	0	0	0	25
	Vokiečių k.	4	3	0	0	0	7
	Rusų k.	2	2	2	0	0	6
	Švedų k.	0	2	1	0	4	7
	Norvegų k.	1	2	0	0	1	4
	Danų k.	1	2	0	0	1	4
	Ispanų k.	1	2	0	1	1	5
	Italų k.	3	2	0	0	0	5
	Suomių k.	3	2	0	0	0	5
	Kita	3	4	0	0	0	7

Total	108	88	19	11	24	250
-------	-----	----	----	----	----	-----

Amžius * Kas apmoka mokymosi išlaidas Crosstabulation

Count

		Kas apmoka mokymosi išlaidas				Total
		Pats moku	Pilnai apmoka darbdavys	Dalį apmoka darbdavys	Kita	
Amžius	Iki 20 metų	36	2	0	0	38
	21-30 metų	39	10	14	18	81
	31-40 metų	52	3	1	1	57
	41-50 metų	10	0	6	17	33
	51-60 metų	19	3	2	6	30
	virš 61 metų	11	0	0	0	11
Total		167	18	23	42	250

Amžius * Pažymėkite Jūsų nuomone efektyviausius užsienio kalbos mokymosi metodus Crosstabulation

Count

		Pažymėkite Jūsų nuomone efektyviausius užsienio kalbos mokymosi metodus								Total	
		Diskusija	Dialogas	Teksto perpasakojimas	Užduotys raštu	Klausymo užduotys	Individualus pristatymai	Grupiniai pristatymai	Atvejų analizė		Projektas
Amžius	Iki 20 metų	6	3	1	0	0	3	0	17	8	38
	21-30 metų	11	11	23	0	12	14	2	2	6	81
	31-40 metų	5	18	6	10	6	3	6	2	1	57
	41-50 metų	1	3	6	4	1	2	12	0	4	33
	51-60 metų	1	3	0	7	1	0	12	2	4	30
	virš 61 metų	0	0	0	1	4	0	2	3	1	11
Total		24	38	36	22	24	22	34	26	24	250

